

«Крим пов'язаний з Україною
набагато більше,
ніж із Росією»

65 років тому Крим
повернувся в лоно матері-
України
» стор. 8—9

Пішки поверталася з Донецька
на рідну Сумщину

У Великій Яблунівці
привітали зі 104-м днем
народження Марію
Стеблянюк
» стор. 2

Синоніми та рими Берлінале

В ізраїльському
фільмі, який
отримав «Золотого
ведмедя» на
Берлінале, звучить
український гімн
» стор. 12

Україна молода

Вівторок, 19 лютого 2019 року

№ 19 (5476)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 27,247 грн
1 € = 30,681 грн
1 рос. руб. = 0,408 грн

Ангели на Майдані

До тихої акції
«Ангели пам'яті»
приєдналися
Польща,
Туреччина, Латвія,
США, Греція та
Франція

» стор. 2, 5

Пам'ятаємо! П'ять років тому розпочалися найкривавіші дні Революції гідності — 18 лютого 2014 року внаслідок протистоянь із правоохоронцями загинули 23 активісти. За кілька діб боротьби з режимом Януковича небесними захисниками стала сотня Героїв...

Фото з мережі «Фейсбук».

«Ті дні поділили історію України на «до» і «після». Для України це були критичні тижні, і водночас багато хто згадає ті моменти як найщасливіші тижні життя, коли було реальне відчуття свободи. Це була точка неповернення, і я сподіваюся, що Україна ніколи більше не буде такою, як до Майдану».

Богдана Костюк, волонтерка, журналістка

■ ГЕРОЯМ — СЛАВА!

Ангели на Майдані

До тихої акції «Ангели пам'яті» приєдналися Польща, Туреччина, Латвія, США, Греція та Франція

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

На Алеї Небесної сотні в Києві 18 лютого було велелюдно. Сотні киян зібралися біля каплички, що біля верхнього виходу з метро «Хрещатик». У багатьох у руках біліли вірізани напередодні з паперу білі янголи. Серед присутніх — школярі, студенти, бійці АТО. У кожного з них був свій спогад про Майдан, але всі вони прийшли вшанувати пам'ять жертв масових розстрілів, які почалися тут п'ять років тому.

Акцію «Ангели пам'яті» ініціювала співачка й активістка Анжеліка Рудницька та мистецька агенція «Територія А». Цьогоріч її підтримали Музей Революції гідності та Центр фольклору та етнології Інституту філології КНУ імені Шевченка. Ініціаторка принесла кілька десятків паперових фігурок, які люди почали розбирати і розвішувати на дерева та кущі. «Коли ми прийшли перший раз розвісити ангелів, ми практично всі були між собою знайомі, — згадує Анжеліка Рудницька. — А зараз багатьох із тих, хто прийшов, навіть не знаю. Але бачу: якщо в руках є ангели, то це наші люди. Приходять школярі, приходять старші люди. Ми назвали нашу акцію тихою, бо справжня пам'ять не потребує зайвих слів і пояснень. Як і молитва».

«Ангели пам'яті» Анжеліка Рудницька назвала перекличкою небайдужих. І таких із кожним роком більше. Раніше акція обмежувалася Алеєю Героїв Небесної сотні в столиці, а вже минулого року до неї приєдналися Рівне і Коломия. Цьогоріч ідею підхопили в усіх містах Львівщини та Луганщини, багатьох обласних центрах, а також у Польщі, Туреччині, Латвії, США, Греції, Франції. «Акція уже живе своїм життям і я навіть не знаю точної кількості міст, які приєдналися до нас», — каже ініціаторка вшанування пам'яті героїв Революції гідності.

«Ті дні поділили історію України на «до» і «після». Для України це були критичні тижні, і водночас багато хто згадає ті моменти як найщасливіші тижні життя, коли було реальне відчуття свободи. Це була точка неповернення, і я сподіваюся, що Україна ніколи більше не буде такою, як до Майдану. І нехай боротьба за цю свободу ще триває, але ми вистоїмо», — говорить журналістка «Радіо «Свобода», волонтерка Богдана Костюк.

Акція «Ангели пам'яті» триватиме до 20 лютого. До неї може долучитися кожен, незалежно від віку і місця проживання. Достатньо вирізати паперового ангелика і повісити його на дерево біля свого будинку. Щоб видно було і тим, що на землі, і тим, що на небі. ■

Продовження теми — на стор. 5

■ ТАРАС ЗДОРОВИЛО

Російські окупаційні війська 17 лютого 10 разів порушили режим припинення вогню. При цьому озброєні, заборонені Мінськими домовленостями, застосовували сім разів. Загалом противник випустив по позиціях наших військ 55 мін калібрів 120 та 82 мм.

У смузі дії оперативно-тактичного угруповання (ОТУ) «Схід» окупанти п'ять разів обстріляли позиції наших захисників: із мінометів калібру 120 та 82 мм — поблизу населеного пункту Лебединське, з мінометів калібру 120 мм та озброєння бойової машини піхоти БМП-1 — біля селища Піски, з мінометів калібру 82 мм — у районі населеного пункту Водяне та вдруге, з ручних протитанкових гранатометів і стрілецької зброї; з великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї — поблизу населеного пункту Павлопіль.

У радіусі дії ОТУ «Північ» противник також п'ять разів обстріляв українських захисників: із мінометів калібру 82 мм і великокаліберних кулеметів — поблизу села Катеринівка; двічі, з мінометів калібру 82 мм і станкових гранатометів різних систем — у районі населеного пункту Троїцьке; з ручних протитанкових гранатометів і стрілецької зброї — біля селища Новолуганське; зі стрілецької зброї — поблизу населеного пункту Станиця Луганська.

Під час переміщення біля лінії зіткнення в районі селища Травневе 17 лютого в ході виконання завдання за призначенням російські окупанти обстріляли зі станкового протитанкового гранатомета спостережну групу «Світлодарськ 1» української сторони СЦКК.

Унаслідок обстрілів тієї доби один військовослужбовець Об'єднаних сил отримав легке поранення. Підознали, що обороняються, придушували ворожий вогонь за-

■ КАТЕРИНА БАЧИНСЬКА

Весна прийде і не лише тепло та красу принесе, а й підвищення виплат для пенсіонерів. Принаймні про це заявив міністр соціальної політики Андрій Рева. За його словами, останнє підвищення пенсій відбулося у грудні 2018 року, коли було змінено прожитковий мінімум. На початку весни ж буде проведено індексацію, тому на збільшення виплат можуть розраховувати й пенсіонери. За словами чиновника, надалі пенсії підвищуватимуть упродовж року ще двічі. «Наступне підвищення варто очікувати з 1 липня та з 1 грудня 2019 року. Найменші пенсії зростатимуть найшвидшими темпами. Інші ж соціальні виплати, прив'язані до прожиткового мінімуму, теж зростають ра-

■ МНОГАЯ ЛІТА!

Пішки поверталася з Донецька на рідну Сумщину

У Великій Яблунівці привітали зі 104-м днем народження Марію Стеблянко

Людмила НІКІТЕНКО

Черкаська область

Довгожителька Марія Іванівна Стеблянко в селі Велика Яблунівка Смілянського району на Черкащині відзначила свій 104-й день народження — у доброму здоров'ї, при хорошій пам'яті та з гарним почуттям гумору, що дуже важливо.

«Марія Іванівна ще торік допомагала доньці поратися на горі. Казала, а чого це я сидітиму...» — розповідає «Україні молодій» Галина Кравченко, директор Смілянського територіального центру соціального обслуговування, яка разом із першим заступником голо-

■ КОПІЄЧКА

Весна прийде — гроші принесе

З 1 березня в Україні підвищать пенсії всім категоріям населення

зом із ним. Для цього копшти в бюджеті передбачено», — додав Рева.

Міністр також зауважив, що на підвищення пенсій в Україні можуть розраховувати всі категорії населення. Щоправда, за його словами, виплати підвищуватимуть лише тим, хто вийшов на пенсію до 2017 року. «Хто виходив у 2017-му або 2018-му, в них базовий розмір середньої заробітної плати є вищим, аніж той, з якого ми зараз робимо перерахунок. Вод-

ночас їхній базовий показник є більш сучасним, ніж у тих, хто перебуває на пенсії давно. Коли ж ми їх дотягнемо до заробітної плати тих, хто зараз виходить на пенсію, тоді вже буде індексовано й тим, хто виходить на пенсію в 2017-му, 2018 роках», — наголосив посадовець. Загальне ж зростання пенсій відбудеться на 17-20%.

Водночас «соціальний» віцепрем'єр-міністр Павло Розенко додає, що з 2019 року розмір пенсій перераховуватимуть

щороку в автоматичному режимі. «Це одна з головних позицій реформи, яка була запроваджена. Тепер, не зважаючи ні на що, щороку 1 березня відбуватиметься осучаснення пенсійних виплат, — заявив Розенко в ефірі «5-го каналу». — Вперше за останні п'ять-сім років ми вийшли на той рівень, коли можемо гарантувати осучаснення пенсій усім категоріям громадян». За його словами, в державному бюджеті необхідний ресурс для цього є. ■

Марію Іванівну Стеблянко вітають із 104-м днем народження. Фото надане Смілянським територіальним центром соціального обслуговування.

розкуркулену родину. Чоловік її пропав безвісти в роки Другої світової війни, а вона так і не вийшла заміж і сама ставила на ноги доньку, весь час працюючи в колгоспі різноробочою, має більше 40 років стажу. Часто згадає, як пішки поверталася з Донецька на рідну Сумщину, як тяжко працювала, не знаючи вихідних.

«Нині бабуся разом із донькою Любов'ю Дмитрівною живе у Великій Яблунівці, пишається тим, що має онучку, двох правнуків та двох праправнуків. Розповідаючи про своє життя, вона

добре пам'ятає все, що довелося пережити їй за 100 минулих років», — наголошує Галина Кравченко. У свою чергу Марія Іванівна подякувала, що не забули її відвідати та жартома зізналася, що й сама не вірить, що прожила стільки років.

Пані Галина каже, що таких довгожителів у Смілянському районі лише двоє. Окрім Марії Іванівни Стеблянко, 100-річчя святкуватиме у грудні жителька села Ташлик Анастасія Тихонівна Сименова. А от тих, кому за 80 років, у цьому районі проживає нині 1200 осіб. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У Харківській «підземці» днями стався безпрецедентний випадок: із десятків хлопців буквально «перелетіли» через турнікети, не оплативши проїзд, а потім їхали в електричці з відчиненими дверима. Свій ризикований вчинок поліцейським, які їх затримали й провели «профілактичну бесіду», підлітки пояснили протестом проти підвищення вартості проїзду в метро з 5 до 8 гривень.

Незгоду з новими тарифами «підземки» висловили й активісти Харківського антикорупційного центру, які подали до суду два позови про відміну відповідного рішення миськвиконкому. Для цього, з їхньої точки зору, є одразу дві причини. «По-перше, не було опубліковано проекту регуляторного акта з повною інформацією, а саме там повин-

■ ТАРИФИ

«Зайці» полетіли

Харків'яни протестують проти підвищення вартості проїзду

ні бути терміни подачі пропозицій, а також термін, за якими фізичні та юридичні особи можуть подати свої пропозиції», — повідомив представник ХАЦ, юрист Ігор Черняк. — А по-друге, проект рішення підписав не мер Геннадій Кернес, а секретар Олександр Новак. Таке може бути лише за умови, якщо миський голова не може виконувати свої обов'язки. Але того дня, коли розглядали тарифи, мер підписав кілька

розпоряджень. А це означає, що він був на роботі».

До речі, тим же рішенням чиновники миськвиконкому підвищили вартість проїзду в трамваях і троллейбусах. Квиток тепер коштує 6 гривень замість 4. На думку голови ХАЦ Дмитра Булаха, таке збільшення ціни також є неправомірним, оскільки послуги, які надає КП «Миськелектротранс», не відповідають сучасним умовам ведення бізнесу. ■

■ ОБВА!

Чужі в ефірі

Тернополян шокували повідомленням про радіаційне забруднення

Світлана МИЧКО

Для всіх жителів Тернополя та області, хто слухав позавчора вранці проводове Українське радіо та деякі FM-радіостанції, о 9.30 недільний релакс ураз змінився неабиякими тривогою та неспокоєм. Ще б пак, адже трансляції програм раптом перервалися, і жіночий голос від імені управління з надзвичайних ситуацій (насправді воно давно називається зовсім не так) повідомив, що через проблеми на Рівненській та Хмельницькій АЕС на Тернопільщині має місце радіаційне забруднення.

Зрозуміло, що така новина відразу почала активно поширюватися в соцмережах і обростати різноманітними чутками та здогадками. Втім її оперативно почали спростовувати через ЗМІ й ті ж соціальні мережі представники всіх причетних структур і служб. Так, начальник управління з питань цивільного захисту населення обласної держадміністрації Ігор Лівінський, запевнивши глядачів телеканала «Тернопіль 1», що це фейк, розповів, що, за результатами попереднього службового розслідування, таке стало можливим або через несанкціоноване зовнішнє втручання, або через збій системи. А також повідомив, що всю інформацію про надзвичайну ситуацію було відразу передано в поліцію та СБУ, а також розробникам нової системи оповіщення, яку порівняно недавно змонтували і ще тільки налагоджували замість застарілої радянської, а після інциденту відразу вимкнули.

Запевнила, що радіаційний фон в області в нормі та не перевищує звичних показників, й Ірина Крупа — помічниця начальника управління ДСНС України у Тернопільській області з питань зв'язків із ЗМІ та громадськістю. І додала, що співробітники управління зв'язувалися з колегами з Хмельницька та Рівного, і ті підтвердили, що жодних аварій чи витоків на тамтешніх АЕС останнім часом не реєструвалося.

На сайті управління ДСНС з'явилося коротке повідомлення: «Увага! До відома мешканців області! Інформація щодо радіаційної безпеки, яка прозвучала на хвилях суспільного радіо та ряду ФМ станцій, не відповідає дійсності! Радіаційний фон у межах норми. Просимо не панікувати та не розповсюджувати цю неправдиву інформацію». Схожий заклик розмістив на своїй сторінці у «Фейсбуці» і начальник згаданого управління Віктор Маслей.

І ось що написав у коментарі під ним технічний директор однієї з місцевих ФМ-радіостанцій Ігор Нечипорук: «Пару місяців тому так зване «управління з питань цивільного захисту населення» в добровільно-примусовому порядку встановило на всі місцеві передавальні пристрої обладнання, яке дозволяє їм влізти в трансляцію, не запитуючи власників. Таке «щастя» стоїть і в нас на «Радіо Рок Тернопіль». Біда в тому, що кваліфікація як розробників, так і встановлювачів системи не те що нижче плінтуса, а там і добрий день нікому сказати. Сьогодні зранку подзвонили з «захисту населення».... «ай-яй-яй....біда. Виключіть те все, що ми вам поставили». Та виключили. Давно вже. Тому на «Рок Тернопіль» і не було «радіаційної аварії». Хтось там мовляв про «зовнішнє втручання». З точки зору безпеки, ця «система» не захищена ніяк. Толковий школяр запросто перехопить управління...».

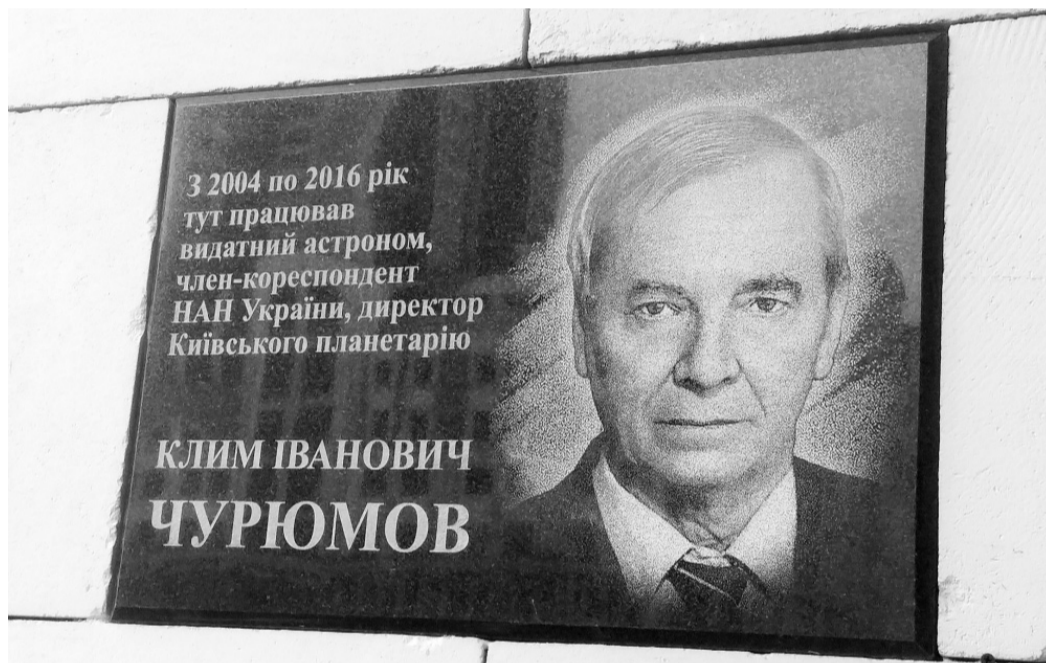
Наразі тернополян продовжують обговорювати те, що сталося в неділю, і чекають остаточних результатів розслідування випадку. ■

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

■ ПАМ'ЯТЬ

Підкорив комету

У Києві відкриють меморіальну дошку Клим Чурюмову, який ініціював назви малих планет «Кобзар» і «Каменяр»

У столиці вшановують день народження науковця.

Вже кілька років у Києві Товариство «Знання» України 19 лютого, у день народження, вшановує Кліма Чурюмова, ученого, члена-кореспондента АН України, доктора фізико-математичних наук, професора, дійсного члена Нью-Йоркської академії наук, який понад 10 років був директором Київського планетарію. В його біографії було багато значимих відкриттів. Утім буквально за одну ніч його ім'я стало відомим на увесь світ. Про нього дізналися навіть ті, що й наукою особливо не цікавилися. 12 листопада 2014 року космічний апарат «Розетта» спрямував на поверхню комети спусковий апарат «Філі». За історичним моментом і величезним кроком на шляху до розгадки таємниці виникнення Сонячної системи в прямому ефірі спостерігали сотні тисяч людей. Комету, на яку приземлився «Філі», відкрили в жовтні 1969 року українські астрономи Клим Чурюмов і Світлана Герасименко.

— Комета Чурюмова—Герасименко стала символом застереження розумно світу від самознищення, — розповідає Василь Кусирець, голова правління Товариства «Знання». — Про це не раз наголошував у своїх лекціях на філософському факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка видатний астроном, професор Сергій Веснятський, науковий керівник Кліма Чурюмова при підготовці його кандидатської дисертації. Він підтримував і неодноразово нам

розповідав про гіпотезу десятої планети Сонячної системи та причини її загибелі.

Клим Чурюмов опублікував понад 800 наукових робіт, зокрема чотири монографії та чотири навчальні посібники. Був науковим консультантом з астрономії під час другого видання Української енциклопедії. Як голова наукових оргкомітетів, Клим Чурюмов організував і провів п'ятнадцять міжнародних астрономічних

конференцій. Під його керівництвом захищено одинадцять кандидатських дисертацій із фізики комет і теорії та методики викладання астрономії.

За ініціативою Кліма Чурюмова Міжнародний астрономічний союз назвав національними іменами-символами малі планети: «2427 Кобзар» — на честь Тараса Шевченка, «2428 Каменяр» — на честь Івана Франка, «2431 Сковорода» — на честь

українського філософа Григорія Сковороди, «4868 Кнущевія» — на честь Київського національного університету імені Тараса Шевченка, «22616 Боголюбов» — на честь відомого фізика й математика Миколи Боголюбова.

19 лютого о 12-й годині у Київському планетарії зберуться рідні, друзі, видатні українці на відкриття меморіальної дошки й вшанування пам'яті Кліма Чурюмова. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

■ ОБОРУДКИ

Дорого «купилися»

Шахраї нагріли руки на власниках «євроблях», які мріяли пільгово розмитнити автомобілі

ного з аферистів виставила в мережі відео, на якому її щасливий чоловік просто купається в дощі із зелених купюр. І хоча жінка швидко видалила свій акаунт, «брокера» завдяки зйомці міліція таки знайшла. Наразі він заперечує свою причетність до злочину, проте ошукані власники «євроблях» впізнали в герої сюжету власного кривдника. «Потерпілі та свідки вказують, що саме підозрюваний, якому сьогодні обрали запобіжний захід, безпосередньо брав вказані кошти», — повідомив прокурор Харківської прокуратури

Руслан Чуб. — Шахраї вудурили в автомобілістів 2 мільйони гривень. За це їм загрожує від 5 до 12 років в'язниці».

Ажіотаж навколо розмитнення авто з єврономерами виник через те, що митниця з суто технічних проблем спроможна впустити до України лише близько 3 тисяч авто на добу, тоді як бажаючих у рази більше. Як свідчить статистика, за три місяці дії нововведеного закону автомобілісти легалізували понад 80 тисяч авто, сплативши 5 мільярдів гривень. ■

Пільговий період розмитнення імпортованих авто завершується вже цими днями, 22 лютого. Тож, бажаючи заплатити менше, близько сотні харків'ян «купилися» на пропозицію двох брокерів, які пообіцяли владнати проблему впродовж десяти днів. Коли ж клієнти прийшли по готові документи, від «митників» в офісі по вулиці Шевченка вже не лишилося й сліду. «Дехто довірив навіть документи на транспорт і ключі від своєї автівки, — повідомила інспекторка сектору моніторингу Київського ВП Яна Кулькіна. — Зрозумівши, що їх обдурили, люди пішли у поліцію».

За доставку та розмитнення автомобілів із Польщі, Прибалтики та Кореї довірливі люди заплатили від однієї до двох тисяч доларів. Загальна сума виявилася чималою, оскільки дружина од-

Віталій Кличко
мер Києва

«Я хотів би прокоментувати кандидатів у президенти без політичного досвіду. Досить креативно сказати «давайте писати програму разом з народом». Але це мені нагадує пасажира, який потрапив у кабінет пілота і просить у пасажирів поради, як злітати. Я не хотів би опинитися в такому літаку».

КОЛІЗІЇ

Москва
не велить

Зеленський і Тимошенко не пропонують вступу до НАТО

Віктор УКОЛОВ,
політолог,
колишній
журналіст,
екс-народний
депутат ВР
6-го скликання,
співпрацює з
адміністрацією
Президента

(Сайт «Українська правда»)

Коли Верховна Рада приймала зміни до Конституції про зобов'язання влади привести Україну до НАТО і ЄС, лунало чимало критики, що не потрібні зобов'язання на такому високому рівні. Виступаючи на першій погоджувальній раді 3 вересня 2018 року, Юлія Тимошенко навіть запропонувала замість змін до Основного Закону підписати меморандум між кандидатами в президенти. Мовляв, ми і так усі за НАТО, так навіщо зміни до Конституції.

Лише тепер програми кандидатів у президенти, які вже офіційно зареєстровані в ЦВК, показали справжнє бажання чи небажання майбутніх очільників держави вступати до НАТО і ЄС.

Володимир Зеленський написав про НАТО у програмі лише один раз, щоправда, разом із дипломатичною обмовкою про «інші безпекові об'єднання». Викрутас виглядає смішно, бо довкола України таких безпекових об'єднань аж два, і вони взаємно протилежні: НАТО і Ташкентський договір ОДКБ, який підписали країни СНД на чолі з Росією. Для вирішення цієї дилеми, куди рухатись — до Заходу чи до Москви, кандидат Зеленський пропонує всеукраїнський референдум.

Мабуть, артисту, який багато гастролював по Росії та отримував багатомільйонні роялті від бізнесу там, важко змиритися з думкою, що такі можливості зі вступом до НАТО буде втрачено.

Юлія Тимошенко зуміла видушити з себе це страшне для Москви слово «НАТО» у своїй програмі також лише один раз, але у ще м'якшому контексті, ніж Зеленський. Вона не пропонує вступу до НАТО і ЄС, а лише в одному з абзаців обтічно згадує про необхідність модернізації ЗСУ «за стандартами НАТО». Після цього, на думку кандидатики, «ми наростимо нашу військову потужність до рівня, що гарантує безпеку країні». В перекладі на нормальну мову — вступ до НАТО у Тимошенко не передбачається.

Єдиний з першої трійки найпопулярніших кандидатів, хто прямо говорить про НАТО і згадує про цей блок у програмі шість разів, — це Петро Порошенко.

Без викрутасів і реверансів у бік Росії у своїй програмі Президент написав: «Наша місія — вступ до Євросоюзу і НАТО. Лише повноправне членство в Європейському Союзі та Північноатлантичному альянсі остаточно і безповоротно гарантує нашу українську державну незалежність, нашу українську національну безпеку».

У 2023-му ми подамо заявку на вступ до ЄС, отримаємо і почнемо виконувати План дій щодо членства в НАТО».

ДУХОВНІСТЬ

«Хай тепер за тебе
Порошенко молиться!»

Коли українці почнуть думати й аналізувати?

Ніна РОМАНЮК

...Нещодавно розмовляла з мамою загиблого на Донбасі волинського добровольця, якого вбили в бою під Широкиним у 2015-му. Четвертий рік вона не знімає чорної хустини і, напевне, не зніме її вже ніколи, оплакуючи сина щодня. Був хлопець, красивий, мав престижну роботу, зробив хорошу кар'єру, збудував дім і мав привести у нього наречену. Якби не війна... І ось, згадуючи про те, яким гарним, розумним був її хлопчик, жінка починає розповідати про свої поїздки у... Святогірський монастир на Донеччині. Вона їздить туди тепер разом із паломниками одного з волинських районів. У церкві згорьована мати шукає розради і порятунку від свого болю і непоправної втрати. Бо де ще шукати?

Її геть не бентежить, що в стінах Святогірського монастиря у 2014-му ховалися російські бойовики, які принесли війну на український схід. Що саме там переховувалися загонами кадрилівців, і дарма, що вони мусульмани та іновірці, їх без проблем пустили в православну святиню. Щоб потім вони знущалися з українських полонених, відрізали їм вуха, принижували. Хтозна, може, серед них був і той, хто вбив чудового сина моєї співрозмовниці. Але її це не цікавить...

Та парадокс навіть не в цьому: солдатська мати, в якій українсько-російська війна забрала найдорожче, у розмові навіть поганим словом не проходила на адресу російської влади, яка потопила в крові Донбас, караючи незалежну Україну за непокірність. Винуватцем смерті своєї дитини вона вважає українську владу. Треба було чути, з якою ненавистю вона це промовляла. І, на жаль, вона така не одна. Чи можна заступити її за те, що молиться не в українській церкві? У жодному разі. Молиться в тій, до якої звикла і яка була в селі сто чи двісті років поспіль. Прикро інше: якщо заварить на нашій землі Кремль ще й церковну війну, то ось такі мами й бабусі найкращих, найхоробриших українських воїнів, які поклали свої голови за Україну, можуть стати зброєю у вмілих руках російських пропагандистів-маніпуляторів. Тому що вони засліплені горем. Тому що не хочуть чути правди. Або не можуть, бо дуже багато століть ми чули іншу «правду». Тому і сьогодні сусід готовий проклинати свого сусіда чи родича за те, що той підтримав не «ту церкву».

Моя однокласниця, яка давно хворіє і не може відвідувати храм, ошелешила: подруга дитинства подзвонила їй і сказала: «Я за твоє здоров'я більше молиться не буду і свічки ставити не буду! Хай тепер за тебе Порошенко молиться!» Бо

Геть від Москви — ось шлях української церкви.
Фото з сайта 24tv.ua.

вона підтримала незалежну українську церкву, коли підписи в селі збирали. Геть «по-християнськи»...

Коли почалася гібридна українсько-російська війна, ми ніяк не могли повірити й зрозуміти, як люди однієї віри і навіть однієї церкви могли прийти на землю до своїх начебто братів проливати кров і вбивати? Знайомий священник досить просто відповів на це питання: «Росіяни — православні, але вони не християни. Бо Христос — це любов. А кого люблять росіяни, окрім себе?» І чим більше вивчаєш історію Росії, тим більше в цьому переконуєшся. Випадково серед книжкового союзу російського моголю натрапила на книгу «Русское православие. Вехи истории», що була видана в Москві у 1989 році. Хотіла здати на макулатуру, але мимоволі зачепилася й почала читати — і відірватися не могла! Там знаходжу: «Православним було заборонено відвідувати кірхи лютеран і кальвіністів, що були в Москві та Архангельську, а іноземцям — православні церкви. Неправославні не мали права прикупляти помістя і вотчини, наймати у свої будинки прислугу з православних людей і носити «русское платье». Були заборонені й змішані шлюби. Іноземці Москви, які поступили на російську службу до 1640 р., жили в різних кінцях міста, але найбільше поблизу сучасної вулиці Богдана Хмельницького і Чистих Прудів. Невдоволення посадських людей та духовенства близькістю кірх до православних храмів, а також через порушення іноземцями заборони носити «русское платье» і відвідувати православні храми, призвело до ліквідації кірх у межах міста». Ось звідки нетерпимість росіян до інших націй і віросповідань, ось звідки ростуть ноги їх-

нього великодержавного шовінізму! Не дивно, що їм всі у всьому винні й заважають жити: «американським-піндосам», «укры-хохлы», «чурки» тощо.

Як росіяни люблять присвоювати чужу історію і чужих героїв — загальновідомо. В українців за століття поневолення «по-братськи» вони відібрали й знищили все: історію, героїв, мову. Та й цього їм вдалося замало. Вони прийшли до нас укотре забрати ще й нашу землю. І за те, що вже п'ять років майже щодня забирають життя українців, сіючи смерть та розруху, українці мають молитися за «воинствен православное», а не за своїх синів і чоловіків, які дотепер мерзнуть в окопах Донбасу, «зігріті» російськими мінами й кулями? На жаль, мамі мого героя, життя якого обірвала куля російського снайпера під Широкиним, я не змогла пояснити, що це ненормально і дико. Тому розумію емоції волинського архімандрита Костянтина Марченка, який не зміг втримати в собі ці слова: «Господи, коли люди почнуть думати? Коли почнуть аналізувати? Ну що нам ще потрібно — Крути, Голодомор, катування в тюрмах і Сибір, Майдан 2004 року, Небесна сотня 2014-го, війна на Донбасі, анексія Криму, невідспівування наших воїнів і неприкрита проповідь любові до проклятого «русского міра»... Доки?! Господь благословив Православну церкву України канонічним статусом, маємо Томос, служимо з ченцями Афону, маємо переважно більшість прихильників — все одно терпимо агресивне російське представництво у наших містах та селах».

Але крапку хотілося б поставити оптимістичну. Її підказав мій 5-річний онук Тимофій, який стояв у храмі, чекаючи причастя, і несподівано для всіх нас зауважив: «Тату, тут про Україну кажуть»... У дітях і внуках наша надія. І України... ■

НОВИНИ ПЛЮС

У Мюнхені вимагали звільнити
українців

У центрі Мюнхена, де проходила конференція з безпеки, відбулася акція на підтримку громадян України, яких утримують у російських тюрмах. Як повідомляє Генеральне консульство України в Мюнхені, учасники акції принесли на міську площу 100 стільців. На кожному з них написали імена ув'язнених в РФ та анексованому Криму українців. Активісти також розгорнули українські прапори і плакати з вимогою звільнити українських політв'язнів і військовополонених.

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін, який долучився до акції, сказав: «Дякуємо всім, що не залишаєтеся осторонь. Разом ми переможемо!».

Наша поліція їх береже

Міністр внутрішніх справ Арсен Аваков заявив, що вісім кандидатів у президенти звернулися до поліції з проханням про охорону. Про це він сказав на координаційній нараді правоохоронних органів у понеділок. Хто саме з кандидатів попросив про охорону, міністр не уточнив.

Водночас стало відомо, що кандидати у президенти, які відмовляються від участі у виборах, не отримають назад застави у 2,5 мільйона гривень, внесені ними до ЦВК, повідомляє «Українська правда», яка з відповідним запитом звернулася до секретаріату Центральної виборчої комісії. (Раніше в ЗМІ була інформація, що заставу повернуть навіть тим, хто програв перший тур). Грошову заставу буде повернуто лише переможцю виборів, в інших випадках її буде перераховано до державного бюджету України, наголошують у ЦВК. ■

Ніна РОМАНЮК
Волинь

РІЧНИЦЯ РОЗСТРІЛІВ

«Цей кривавий Майдан
снитиметься ще довго»,

або Про що мріє щаслива жінка зі Стамбула

Рани Майдану досі не загоєні.

Навіть у Стамбулі українки залишаються українками (Ольга – в центрі).

Десятник на ім'я Ася

А п'ять років тому, в розпал подій на Майдані, нарівні з іншими бійцями Волинської сотні вона ходила на чергування, стояла на варті, охороняючи барикади, склади, штаб, робила коктейлі Молотова. Її гламурний рожевий комбінезон не можна було не помітити у майданівській гушці. Ася була єдиною жінкою-десятником у складній структурі самооборони Майдану, але її слухалися навіть дуже досвідчені чоловіки, бо мала добре поставлений командний голос.

Відстоявши часом цілий день на барикадах, вона приходила в Жовтневий палац, де була їхня «квартира», падала на кармат і вже не мала сили стягнути взуття і верхній комбінезон, не могла поворухнути ні ногою, ні рукою. 18 лютого після мирної ходи до Верховної Ради Ася разом із побратимами потрапила в пастку, влаштовану «Беркутом». Їх гнали з Маріїнського парку до Майдану, як худобу. Коли «беркутівець» укотре вдарив дівчину, з-під шолома вислизнуло довге волосся. Він зупинився на мить і зазмер. Вона вже не боялася, лише презирливо подивилася йому в очі й сказала: «Бий!» Не вдарив. Те, що ноги покалічені, відчула, коли добігла до Майдану.

— У нас горять намети, а вони стоять зверху і кидають гранати. У наметах пальне, ми витягуємо, кричимо: «Що ви робите?!», а вони регочуть. Я такого сміху навіть у фільмі жахів не чула. У Маріїнському парку хлопці, збиті з ніг спецпризначенцями, падали, а добивали їх «тітушки». Пораненого лежачого били арматурою в груди, ще й піднімали... Ми просили, щоб дозволили забрати тіла вбитих, а вони робили вигляд, що нечують. Де ті тіла — досі невідомо. У розгромленому Жовтневому — там же катівня була, там усе залите кров'ю. Звідти виносили хлопців із захисними ротами, відрубаними головами. Господи, як

можна забути таке й простити? Хіба це люди, хіба у них є серце?! — плакала дівчина і разом з нею у квітні 2014-го, коли розмовляли в її зйомній квартирі у Володимирі-Волинському.

Побиту, з покаліченими ногами, її разом із побратимами переховували на київській квартирі, а 19 лютого вивезли на Волинь. Спину й нирки від міліцейських кийків їй уберегла байкерська черепаха — спеціальний протиударний корсет, подарований друзями. А її гламурний рожевий комбінезон згорів біля вогню...

«Чоловік розуміє, як для мене
важливо допомагати своїм»

Два роки тому Оля вийшла заміж за громадянина Туреччини Селямі Догана й переїхала до Стамбула. Я випадково натрапила на її сторінку в соцмережах і переконалася: там, далеко від батьківщини, вона теж не сидить удома без діла, а продовжує свою боротьбу за Україну: організовує благодійні акції, допомагає онкохворим маленьким українцям, які лікуються в турецьких клініках, бере активну участь у роботі товариства українців Стамбула, проводить майстер-класи, наприклад, зараз дає уроки з писанкарства, живопису та виготовлення ляльки-мотанки (Оля — художник за освітою і за покликанням).

— Мій коханий чоловік розуміє, як для мене важливо допомагати своїм співвітчизникам, розуміє той мій ненормальний патріотизм. І у вихідний день, коли ніби можна довше поспати, бо він важко працює по 6 днів на тиждень, встає та їде зі мною на українські зустрічі, допомагає вирішувати якісь організаційні моменти, їде зі мною в лікарню до хворих діток, витрачаючи на це свій час і сімейний бюджет. Стамбул — не Київ, тут дуже важко пересуватися і кудись доїхати. Але чоловік встає, їде, терпить. Через те можу сказати, що в цьому сенсі я щаслива жін-

На Майдані з Руславою.

ка, — каже Оля. — Він навіть ходить зі мною у християнські храми. На врученні Томосу українській церкві ми теж були, як і на вшануванні пам'яті жертв Голодомору та інших заходах. З друзями-українцями намагаємося розповісти більше про нашу країну, яка вона чудова й багата. Влаштуємо відзначання всіх українських свят, долучаємо до цього турків, і не лише членів своїх родин, а й представників турецької влади, про нас пише турецька преса, знімають репортажі. Ми популяризуємо нашу культуру, національні страви, пісні. Є такі чоловіки, які вже вміють танцювати гопаки! Вони вчать українську мову. Мій чоловік дуже змінив своє уявлення про Росію. Я розповіла йому про Чечню, про Грузію, радянське минуле, тут виходять друком українські книги, зокрема про Голодомор. Нас доля закинула далеко від України, але ми все робимо, щоб про Україну знали, що Україна — це круто і класно, що ми є самодостатньою незалежною державою.

«За 5 років ніхто не
покараний»

Запитала Олю, чи не сниться їй, уже щасливій, любленій жінці, Майдан? Сниться, на жаль, саме той, кривавий, і чоловік часто не може виспати-

ся через страшні її сни. До цих пір вона не може чути «Плине кача» і згадувати ті події без сліз. Ця рана все ще кровить...

— Ти будеш бачити це завжди... Очі тих хлопців, яких уже немає, згадувати їх живими. Цей кривавий Майдан буде снитися, напевне довго, якщо не все життя, — чую в трубці за тисячі кілометрів, як Ася-Оля ледве стримує сльози. — Мало того, що за 5 років ніхто не покараний, хоча відомо, хто вбивці і хто видавав накази. Тепер дехто намагається прирівняти вбивць і злочинців, а їх поіншому назвати на можна, до євромайданівців, як недавно зробив це Генпрокурор Луценко. Його слова були для мене як ніж у серце чи в спину, як ляпас по щіці! Взагалі не розумію, як політик міг таке бовкнути, знаючи, скільки людей ми втратили на Майдані, і це не одна сотня, повірте. Ті всі, хто пропав безвісти, це ті люди з відрубаними частинами тіла, яких вивозили, і ми все це бачили, і знаємо. Але влада навмисне затягує процес. Вона розуміє, що коли все це вийде назовні і доведеться притягнути до відповідальності винних, то вони здадуть тих, хто сьогодні при владі. Тому я, а не вбивці, отримую якісь безглузді листи з прокуратури, а СБУ дуже цікавиться, де я живу, просить адресу і

коли повернуся в Україну. Такий контроль активістів видається не зовсім нормальним.

І попри все Ася й досі вважає Майдан найщасливішим періодом у своєму житті. Бо там знайшла справжніх друзів, однодумців, близьких по духу людей. Бо там був шматочок тієї України, якої всі ми прагнули. Хіба можна забути, коли привозять ящик пива на Майдан, чоловіки виливають його на землю і заливають у порожні пляшки коктейлі Молотова. Або коли зупиняється дорозегна BMW, з неї виходить стильно одягнута жінка, відкриває багажник, дістає шини й на височенних підборах несе їх на барикади! Або як після газової атаки, коли майданівці не могли по сім годин дихнути на повні груди, раптом на Майдані взялося невідь скільки молака! Таке не забувається...

«У Стамбулі ніколи не пахне
скошеною травою»

Навіть далеко від Батьківщини Ася-Оля не піддається зневірі. Ми, українці, вміємо еднатися у важкі часи, а коли ці часи минають, відразу починаємо ділитися на своїх і чужих, на панів і слуг. І знов розбрат, ворожнеча. Та вона вірить, що українці рано чи пізно перестануть вірити красивим словам та обіцянкам політиків, а стануть політично свідомими й почнуть розуміти, що влада — це вони. Благоустрій, життя, майбутнє — все залежить від них.

А ще мріє колись із чоловіком переїхати в Україну. Він уже їй навіть пообіцяв це. Бо тут, у Стамбулі, вона надзвичайно сумує за всім українським.

— Не чую запахів рідної землі — і від того страждаю. Туреччина — вона не пахне. У Стамбулі ніколи не пахне скошеною травою... Тут не побачиш стільки зірок на небі, як у нас. Сумую за Україною, за друзями, побратимами, за рідними серцю людьми. А так я цілком щаслива людина! ■

ПІД КИЛИМОМ

Битва за газ

Україна так і не змогла наростити обсяги видобутку власного газу, крім цього «Нафтогаз» уперто «забуває» виплачувати дивіденди державі

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Торік Україна видобула максимальну кількість природного газу із вітчизняних надр за останні 25 років. Але значно менше, ніж запланував Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, якого вважають палким противником «нафтогазівської» команди. А тому уряд додатково оштрафував НАК за фінансові порушення. Відтак уже найближчим часом очікуємо змін у паливно-енергетичному комплексі України, принаймні кадрових.

Більше, ніж могли, але менше, ніж треба

Українське підприємство «Укргазвидобування», як повідомили у його прес-службі, в 2018 році видобуло 15,496 млрд. кубометрів газу. Це найбільша цифра українського газодобування за останні чверть століття. «За січень-грудень 2018 року було перекрыто природне падіння видобутку обсягом близько 950 млн. кубометрів і на 246 млн. кубометрів перевищено річний видобуток попереднього року. У грудні компанія закріпила значення середньодобового видобутку на рівні 43,7 млн. кубометрів, що майже на 1,3 млн. кубометрів більше від фактичних показників аналогічного періоду 2017 року», — повідомили у компанії.

У відсотках абсолютний рекорд становить усього лише

0,5%. Усього ж українські газовики — державна компанія плюс приватні видобувачі — видобули 21 млрд. кубометрів газу. Із них 75% дала компанія «Укргазвидобування».

Свої результати остання пояснює так: показники вдалося поліпшити завдяки збільшенню кількості операцій з інтенсифікації видобутку до 744. Також упродовж року закінчено буріння 97 свердловин і введено в експлуатацію 69 нових свердловин. При цьому в компанії окреслили і велику проблему: більшість родовищ, які дають 95% газу, виснажені до 87%.

Утім ця цифра могла би бути більшою. Адже, наприклад, фінансовий план «Укргазвидобування» на 2018 рік був скоригований у бік зменшення видобутку з 16,5 до 16 млрд. м³ газу у зв'язку з

Вітчизняні компанії ніяк не можуть наростити видобуток «блакитного палива» хоча б до паливних показників.

Фото з сайта trend.az.

блокуванням Полтавською обласною радою видачі нових ліцензій на розробку родовищ. Видобувачі скаржаться: за останні два роки, із 2016-го по 2018-й, Полтавська обласна рада 63 рази відмовлялася надати компанії спеціальні дозволи на користування надрами. Через це, за оцінками «Укргазвидобування», в 2017—2020 роках компанія недоотримає 3,3 млрд м³ газу, а втрати від несплаченої ренти і податків становитимуть 4,9 млрд. грн.

«Нафтогаз», ви не доплатили!

Подібні виправдання, проте, ніяк не переконали керівника українського уряду Володимира Гройсмана, який іще у грудні 2017 року запланував відмовитися від імпорту газу до 2020 року завдяки збільшенню власного видобутку. А тому, за планами Прем'єра, які підтримує енергетичне спів-

товариство, збільшення видобутку має становити не кілька відсотків, а значно суттєвішу цифру. Тим паче, що всі можливості для цього Україна має і справа лише у системності роботи, інвестиціях та правильному менеджменті. А цього ми, на жаль, не бачимо.

А тому Володимир Гройсман, який часто і послідовно критикує роботу газовиків, днями заявив: «Я вкрай незадоволений тим, що «Укргазвидобування» — компанія «Нафтогазу» — план, який ми затвердили до 2020 року, фактично провалився. Це викликає у нас занепокоєння, дуже важливо це виправити найближчим часом». І додав, що в Україні є достатньо резервів, щоб повністю забезпечити себе газом.

Голова Кабміну, треба розуміти, мав на увазі програму «20/20», яка передбачає збільшення видобутку газу до 15,2 млрд куб. м —

у 2017 році, 16,5 млрд куб. м — у 2018 році, 18,3 млрд куб. м — у 2019 році, 20,1 млрд куб. м — у 2020 році. Таким чином, недовиконання «Укргазвидобування» становило цілий мільярд кубів «блакитного палива».

Тим часом, на хвилі невдоволення Прем'єра, свою посаду покидає керівник «Укргазвидобування» Олег Прохоренко. До затвердження спостережною радою «Нафтогазу» нового голови правління «Укргазвидобування» тимчасово виконувати обов'язки керівника цієї компанії буде Андрій Фаворов. «Зміни відбуваються в рамках трансформації групи «Нафтогаз» і створення дивізіонів за бізнес-напрямами», — пояснили в компанії.

Кабмін же продовжує «газову війну» — днями Міністерство економіки нарахувало «Нафтогазу» пеню в розмірі 2,448 мільярда гривень за несвоєчасно виплачені дивіденди за підсумками 2017 року. Раніше Кабмін зобов'язав підприємства з держчасткою направити на виплату дивідендів 75% чистого прибутку, зокрема ще до 30 червня 11,799 млрд. грн. (30% прибутку за 2017 рік). Крім того, 17,7 млрд. грн. (40% прибутку) були залишені нерозподіленими до появи окремого рішення.

Іншим своїм розпорядженням Кабмін затвердив графік виплати «Нафтогазом» нерозподілених дивідендів у розмірі 40% від чистого прибутку за 2017 рік у державний бюджет. У липні-вересні «Нафтогаз» повинен був направити в бюджет по 0,5 млрд. грн щомісяця, а в жовтні-листопаді — ще 8,99 млрд. грн., у грудні було заплановано ще 8,99 млрд. грн. Проте цих коштів так і не дочекалися. ■

Олег ГАНСЬКИЙ

Розвинені країни світу все швидшими темпами переходять на відновлювані джерела енергії. «Частка відновлюваних джерел енергії в загальному енергобалансі має становити щонайменше дві третини — для досягнення цілей глибокої декарбонізації і вирішення проблеми глобального потепління», — заявив нещодавно Аднан Амін, член Міжнародного комітету з присудження премії «Глобальна енергія», генеральний директор міжнародного агентства з поновлюваних джерел енергії (IRENA).

Нафта і газ відживають своє

У 2017 році частка виробництва електроенергії за допомогою відновлюваних джерел становила 25% від загальносвітового обсягу. Вперше в історії обсяг побудованих у світі електростанцій на чистій енергії перевищив обсяг введеної в експлуатацію традиційної генерації. З 2010 року середня ціна за електрику, вироблену сонячними електростанціями, впала на 73%, а за отриману за рахунок вітряних електростанцій — на 22%.

За планами міжнародного агентства з поновлюваних джерел енергії, темпи впровадження цих джерел мають зрости у шість разів для досягнення декарбонізації до 2050 року і дотримання Паризької угоди по клімату. Як вважає Аднан Амін, саме це дозволить стримати зростання глобальної температури в межах двох градусів Цельсія, а також забезпечити скорочення викидів CO₂, вироблених енергетичною галуззю, до 90%.

Пан Амін розглянув також процес глобального «енергетичного переходу». «Це явище належить не просто до зміни використання викопних джерел енергії поновлюваними, а передбачає більш глибоку трансформацію всієї світової енергетичної системи. Понад це, воно виходить за рамки енергетичної галузі і зачіпає соціальну, економічну і політичну сфери», — пояснив він.

Як запевняють експерти, «енергетичний перехід» матиме сприятливі соціаль-

ЗЕЛЕНА АЛЬТЕРНАТИВА

Задля порятунку планети

Перехід на чисту енергію дозволить стримати глобальне потепління. Розуміючи це, на «зелені» технології переходять цілі міста, регіони, держави

Чиста енергія стає все дешевшою: передбачається, що невдовзі вона коштуватиме дешевше за вироблену з традиційних джерел.

Фото з сайта pro-consulting.ua.

но-економічні наслідки, вирішуючи питання енергетики і створюючи нові робочі місця. Технології відновлюваної енергетики повинні розглядатися не просто як інструмент досягнення енергетичної безпеки та протистояння глобальним кліматичним змінам, а й також їх переваги можна використовувати для прямих і непрямих економічних вигод.

Зокрема, за даними агентства IRENA, збільшення інвестицій у сфері чистої енергетики на 30% до 2050 року дозволить створити додатково 11 мільйонів робочих місць. До 2020 року витрати на генерацію енергії з сонця скоротяться вдвічі. Попит на нафту і

вугілля значно знизиться, а природний газ стане найзатребуванішим джерелом викопного палива до 2050 року. При цьому світовий ВВП виросте на 1%, а глобальний добробут громадян (поліпшення охорони здоров'я, скорочення парникових викидів та інше) — на 15%.

Німецький виклик і прорив у Штатах

На шляху до чистої енергетики перебуває Німеччина. Закриття вугільних і атомних електростанцій змушує цю країну збільшити частку відновлюваних джерел енергії до 65% вже до 2030 року. Зараз близько 40% електроспоживання Німеч-

чини забезпечується поновлюваними джерелами енергії. Згідно з колишнім планом по 55% скорочення викидів CO₂ до 2030 року, частка «зеленої енергетики» до цього моменту повинна була становити половину. Але виявилось, що цього недостатньо.

Плани щодо закриття атомних електростанцій до 2022 року і вугільних до 2038 році потребують збільшити потужність електроенергії, що виробляється, і перевернути її на «зелений» режим, тому в 2018 році Німеччина підвищила цільову частку «зеленої» енергії з 50% до 65% до 2030 року. Природно, що, крім збільшення вироблення електроенергії, це вимагатиме прокладання нових ліній електропередач для з'єднання промислового півдня країни з вітряними електростанціями півночі. Передбачається, що таке будівництво потребуватиме від 18 до 27 млрд. євро: до трьох раніше запланованих підземних ліній треба буде прокласти ще дві потужністю 4 гігават і протяжністю 1160 км від Шлезвіг-Гольштейна до Баден-Вюртемберга.

Нещодавно про свій план долучитися до енергетичних проектів заявила влада штату Нью-Йорк, яка почала реалізацію проекту «Нові зелені шляхи». Проект регулює заходи щодо повного переходу однойменного міста на поновлювані джерела енергії вже до 2040 року. Планується збільшити кількість електроенергії, що виробляється на сонячних електростанціях, удвічі, вітряних — в 3,75 раза (за рахунок побудови нових установок), і максимізувати генерацію за допомогою вже існуючих. Для забезпечення можливості запасу такої кількості енергії влада міста до 2030 року має завершити будівництва сховищ, розрахованих на 3000 Мвт.

«Кліматичні зміни — це реальність, і наслідки відстрочки — питання життя і смерті. Ми знаємо, що маємо робити. Тепер у нас є мета, відвага і знання, щоб втілити задумане в життя», — заявив губернатор штату Нью-Йорк Ендрю Куомо. Раніше, як відомо, програму переходу на поновлювані джерела енергії затвердила влада штату Каліфорнія. Там планують реалізувати всі пункти проекту до 2045 року. ■

САМІТ

Як у Мюнхені пазл збирали...

Конференція з безпеки засвідчила: розлом між Європою та Америкою збільшився

Ігор ВІТОВИЧ

У німецькій Баварії 15-17 лютого відбулася 55-та Мюнхенська конференція з безпеки. На головний безпековий форум світу прибули делегація зі США на чолі з віце-президентом Майком Пенсом, канцлер Німеччини Ангела Меркель, Президент України Петро Порошенко, міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров, загалом, три десятки очільників держав та близько 90 міністрів з усього світу. Мюнхенську конференцію розглядають як ключовий щорічний форум світових лідерів, які збираються, щоб обговорити питання безпеки та конфліктів — як публічно, так і під час зустрічей за зачиненими дверима.

«Тепер лідер Заходу — Меркель»

«Світова безпека — це розбитий пазл», який нікому зібрати, вважають автори звіту, виданого напередодні відкриття Мюнхенської конференції. Тож делегати конференції у минулі вихідні вбачали своє головне завдання в тому, як зупинити зростання глобальної нестабільності, відновити союзницькі зв'язки між Європою та США, які значно ослабли за два роки президентства Дональда Трампа, як зміцнити світову безпеку і що робити з наявними конфліктами, як, наприклад, тим, що відбувається на території України. Окрім погіршення трансатлантичних відносин, також обговорювали посилення напруги між Заходом і Росією, майбутнє Європи після «Брекзиту», кризи на Близькому Сході та витрати на оборону в НАТО.

Німецький дипломат і директор Мюнхенської конференції безпеки Вольфганг Ішінгер на її відкритті заявив, що Європа повинна бути однією з головних тем цього саміту. За його словами, «Європа повинна говорити і діяти для себе». Автори звіту, що працювали під керівництвом Ішінгера, від самого початку висловили претензії до США. Світ перебуває у кризі, але Сполучені Штати лише погіршують ситуацію, вважають вони. На думку Ішінгера, причини нестабільності зрозумілі — президент США Дональд Трамп не зацікавлений у тому, щоб виконувати міжнародні угоди, його «твіти» відверто підважують роль ключових безпекових інституцій — НАТО чи ООН. Як вважає Ішінгер, виглядає, що США свідомо відмовляється від лідерства у тому, що ще називається «вільним світом».

Найважливішим днем конференції була субота, коли свої промови виголосили віце-президент США Майк Пенс та канцлер Німеччини Ангела Меркель. Майк Пенс — вдруге за три дні конференції — закликав ЄС вийти з ядерної угоди з Іраном слідом за США. На що глава європейської дипломатії Федеріка Могеріні відповіла, що Євросоюз докладе всіх зусиль для збереження «ядерної домовленості», з якої США вийшли в односторонньому порядку в 2018 році. Виступаючи у Мюнхені, віце-президент США вкотре розкритикував будівництво газопроводу «Північний потік-2» із Росії до Німеччини, стверджуючи: «Ми не можемо підсилити Захід, стаючи залежними від Сходу».

Чи не найочікуванішим був виступ Ангели Меркель, оскільки він мав стати політичним заповітом канцлерки. Меркель виступила з потужною промовою на підтримку міжнародних альянсів. Усі кризи у світі зводяться до єдиного питання: чи ми підтримуємо багатосторонність, навіть коли вона працює складно і повільно, або ні, за-

уважила канцлер. «Хто може зібрати шматочки світового пазла? Лише всі ми разом», — виголосила вона на завершенні промови.

Водночас Ангела Меркель багато уваги приділила відносинам із Росією. Вона вкотре засудила дії РФ проти України, вживши слово Angriff (напад). Звертаючись до Президента України Петра Порошенка, який сидів у залі, Меркель сказала, що розуміє його критику будівництва газопроводу «Північний потік-2», та пообіцяла добитися збереження транзитного маршруту через Україну. Але при цьому канцлерка виступила проти розриву відносин із Росією та за діалог із Москвою.

Реагуючи на виступи, колишній посол США в НАТО Ніколас Бернс зауважив: «Кожен президент США, починаючи з Рузвельта, був лідером Заходу. Тепер таким лідером є Меркель». «Мюнхен — це реквієм за Заходом», — із такою сумною назвою вийшла колонка в «Нью-Йорк Таймс». Цьогорічна атмосфера — це атмосфера недобрих передчуттів, вважає аналітик Європейського інституту безпеки Флоренс Гауб, якого цитує «Голос Америки». Тон виступів на конференції свідчить, що навіть серед союзників напруга стосовно змін у світовому порядку зберігається.

55-та Мюнхенська конференція з безпеки позначилась очевидним розломом у відносинах між США та Європою. «Після минулої конференції я був пригнічений, але після теперішньої зрозумів, що тоді це був оптимізм», — з властивою прямою і іронією зауважив Тоомас Хендрік Ільвес, колишній президент Естонії та один із «старожилів» Мюнхенської конференції. «Лінії розділу між Атлантикою стали більш жорсткими», — зазначив він у розмові з «Німецькою хвилею».

Україна постраждала найбільше від падіння безпекового порядку

У звіті організаторів конференції та у виступах учасників багато йшлося про Україну, яка найбільше постраждала від падіння безпекового порядку в Європі, котрий склався після Другої світової війни. Про це йшлося і під час дискусії про безпеку в Східній Європі, у котрій спочатку планувалася участь і президента Білорусі Олександра Лукашенка, але він в останню мить відмовився. Послухати українського Президента Петра Порошенка, голову Грузинського уряду Мамаку Бахтадзе, прем'єра Хорватії Андрея Пленковича, Генсека ОБСЄ Томаса Гремінгера та німецького політика Манфреда Вебера, ймовірного майбутнього голову Єврокомісії, прийшли понад сотня політиків та експертів. Серед них було й кілька відставних важковаговиків, зокрема колишня державна секретарка США Мадлен Олбрайт.

Український Президент закликав до єдності Заходу в протидії Росії, його підтримував грузинський прем'єр. Пожвавлення на подіумі та в залі викликали слова Манфреда Вебера про ідею створення європейської системи протиракетної безпеки та приєднання до неї України. Президент України сказав, що його країна відразу приєдналася б до такої європейської ПРО. «У такому разі ми можемо закінчувати дискусію», — сказав він, широко посміхаючись, оскільки це було би виконанням одного із заповітних бажань Києва — стати частиною західної системи колективної безпеки. Поки ж, не маючи перспективи вступу ані в ЄС, ані в НАТО, Україна, як було сказано в доповіді Мюнхенської конференції, залишається в «зоні нестабільності». ■

ДИПКУР'ЄР

Об'єктивність та ефективність

Головування Казахстану в Радбезі ООН було продуктивним

Петро НЕСТЕРЕНКО

Казахстан завершив непостійне членство в Раді безпеки ООН. За ці два роки він доклав максимум зусиль для зміцнення Організації як світового політичного регулятора безпеки.

З моменту розпаду СРСР Казахстан опинився в непростій ситуації. У 1991 році Казахстан володів четвертим у світі за потужністю ядерним потенціалом. Однак уже в 1992 році республіка ухвалила рішення про повну відмову від володіння ядерною зброєю. На світовій арені Казахстан дотримується політики мирного врегулювання будь-яких конфліктів і максимального розширення Договору про нерозповсюдження.

У рамках головування, будучи в Радбезі ООН (січень 2018 роки), Казахстан провів спеціальне засідання на тему нерозповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ). Було прийнято унікальну заяву голови Ради безпеки ООН. У ній зазначалося, що всеосяжна стратегія запобігання конфліктам повинна включати в себе раннє посередження, превентивне розгортання, посередництво, підтримання миру, нерозповсюдження, заходи підзвітності, а також післяконфліктне будівництво. У документ були вперше включені питання про нерозповсюдження зброї масового знищення — в цьому унікальності прийнятого документа.

Казахстан виступив одним з ініціаторів використання Організацією Об'єднаних Націй ефективних інструментів для запобігання конфліктам і розвитку превентивної дипломатії, в тому числі шляхом співпраці з регіональними та субрегіональними організаціями.

Казахстан неодноразово виступав за необхідність розширення чисельності та складу постійного складу Ради безпеки з включенням у нього представників усіх регіонів світу (в т.ч. Африки, Латинської Америки і Південно-Східної Азії). При цьому виступає за необхідність пакетного реформування, в рамках якого розглядаються питання про право вето, взаємозв'язок між Генеральною Асамблеєю і Радою Безпеки. Така позиція Казахстану яскраво проявилася під час винесення рішення Радбезу з питань ситуації на Близькому Сході, в Сирії і КНДР. Казахстан своєю позицією і меседжами намагався довести, що світ може стати політичною протиположністю протиположності інтересів великих держав, таких як США і Росія.

Так, наприклад, всупереч лобюванню Сполученими Штатами ідеї посилення санкцій проти Північної Кореї Казахстан виступив із пропозицією розробити дорожню карту зі звільнення Північної Кореї від ядерного арсеналу.

Президент Казахстану, виступаючи на засіданні Ради Безпеки, запропонував відмовитися від поділу країн на військові блоки, оскільки «їх існування стає провокуючим і безглуздим». І тільки повернення в міжнародне життя політичної довіри і сис-

темного діалогу може сприяти конструктивному врегулюванню ядерної проблеми Північної Кореї.

При цьому Казахстан, відмовившись підтримати позицію США щодо посилення санкцій проти КНДР, не підтримав і позицію Росії щодо зниження санкцій тиску на Пхеньян. Вважаючи, що до питань санкцій можна буде повернутися лише після реальних кроків щодо врегулювання ситуації на Корейському півострові в цілому.

Ще одне досягнення Казахстану — урівноваження конфлікту між США і Росією, який розвивається, щодо сирійського питання. Тут Казахстан також виступив нейтральною стороною, не дозволяючи одному або іншому протиборству військового блоку відстояти свою позицію. Зокрема, Казахстан від імені країн світу, що розвиваються, не підтримав резолюцію США про заснування нового механізму розслідування хімічних атак у Сирії. Але й утримався щодо російської резолюції, яка вимагала «негайно припинити агресію по відношенню до Сирії».

Позиція Казахстану, яка була підтримана багатьма учасниками Радбезу, ґрунтувалася на вирішенні внутрішньосирійського конфлікту політико-дипломатичними засобами. Причому свою згоду в політичному діалозі, запропонованому Астаною, висловили всі сторони внутрішньосирійського конфлікту. Астанинський процес (переговорний майданчик, запропонований Казахстаном) став першим в історії громадянської війни в Сирії, коли під час мирного врегулювання за столом переговорів виявилися як влада САР, так і протиторбчі їм опозиціонери. У процесі також брали участь представники ООН і країн-гарантів (Росія, Туреччина, Іран).

Казахстан пролобував і прийняття Генасамблеєю ООН Кодексу поведінки про досягнення миру, вільного від тероризму. Запропонований цією країною документ був визнаний важливою подією в зміцненні системи ООН із протидії тероризму і підписаний міністрами закордонних справ і представниками з понад 70 держав.

Казахстан у період головування в низці структур СВ ООН особливо акцентував увагу на Центральній Азії і Афганістані. (У тому числі і тому, що став першою країною регіону, обраною до Ради Безпеки ООН).

З ініціативи Казахстану вперше з 2010 року була організована місія делегації СВ ООН у Кабул минулого року. Це дозволило Радбезу зрозуміти ситуацію зсередини і дати об'єктивне розуміння реальних інтересів і пріоритетів країни та її мирного населення.

Присутність Казахстану в Радбезі засвідчила, що залучення різних країн до політики управління не лише дає результати, сприяючи зростанню ефективності врегулювання міжнародних конфліктів, а й у цілому змінює підходи до сприйняття і розуміння світових процесів. ■

■ ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

Анатолій СИГАЛОВ

Чим Хрущов не догодив Путіну

Коли Путін і його оточення розробляли плани відторгнення Криму, вони спрямували нищівну критику на одну-однісіньку людину. Зрозуміло, не рядову, а наділену свого часу всією повнотою влади. Ця людина — Микита Сергійович Хрущов. Мовляв, зініційована ним передача Криму Україні — це чистісінький волонтаризм, порушення всіх правових норм, і надто дорого любов Хрущова до України обійшлася Росії.

Тезу про «незрозумілу» любов до України Першого секретаря ЦК КПРС, голови Ради міністрів СРСР (а це означає абсолютну повноту влади) раз у раз повторювали всі причетні до анексії Криму: Володимир Жириновський, Валентина Матвієнко, Володимир Константинов, Сергій Аксєнов і, зрозуміло, Дмитро Кисєльов.

Хрущов і справді любив Україну, вважав її своєю другою батьківщиною, знав звичаї українського народу, вона ввійшла навіть у його побут. Судіть самі: ви можете уявити Брежнєва, Горбачова, а тим більше Сталіна та Путіна... в українській вишиванці? Маячня, скажете ви, а от Микита Сергійович любив вишиванку, мав кілька видів цього чудового вбрання, і саме від нього найвищий український партійний діяч Петро Шелест успадкував любов до вишиванки і залюбки носив її, про що й зізнається у своїх мемуарах. А американський фермер Рокуел Гарст запропонував за вишиванку елітного коня, та Хрущов і без щедрого подарунка дав американцю вишити сорочку. І обидва вони ходили по базарах американських полях, нагадуючи заможних українських селян (погортайте книгу «Лицом к лицу с Америкой» 1959 року видання).

У Києві Хрущов жив до війни і після неї, посадивши найвищі партійні та державні посади. Микита Сергійович не сповідував кабінетний стиль роботи, його бачили в найвіддаленіших кутках України. Уродженець російської глибинки, з діда-прадіда росіянин, він бачив перед собою працелюбний український народ, вбирив у себе культуру, традиції, духовне надбання українського народу. Він поклав край цькуванню Бориса Гмирі, підтримав молодого Дмитра Гнатюка, не міг втримати сліз, коли слухав українські народні пісні...

А тепер про головне. У липні 1953 року Хрущов зініційовав та організував знищення всесоюзного ката Берії, і цей акт надзвичайної сміливості приніс йому неабияку славу в партії та країні. Тож цілком закономірним став той факт, що черговий пленум ЦК КПРС, який відбувся у вересні того ж таки 1953 року, майже одногосно обрав Хрущова першим секретарем ЦК КПРС.

І от що знаменно: у вересні Хрущова було обрано на найвищу посаду, а вже через п'ять місяців (!) — 17 лютого 1954 року — вийшов Указ Президії Верховної Ради СРСР про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР. Ось повний текст цього документа:

«Враховуючи спільність економіки, територіальну близькість і тісні господарські та культурні зв'язки між Кримською областю та Українською РСР, Президія Верховної Ради Союзу

Радянських Соціалістичних республік постановляє: затвердити спільне подання Президії Верховної Ради РРФСР і Президії Верховної Ради УРСР про передачу Кримської області зі складу Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки».

В аналогічному Указі Президії Верховної Ради Російської Федерації від того ж таки 17 лютого 1954 року зазначалося:

«Крим етнічно й історично тісно пов'язаний з Україною набагато більше, ніж із Росією».

Слово істориків

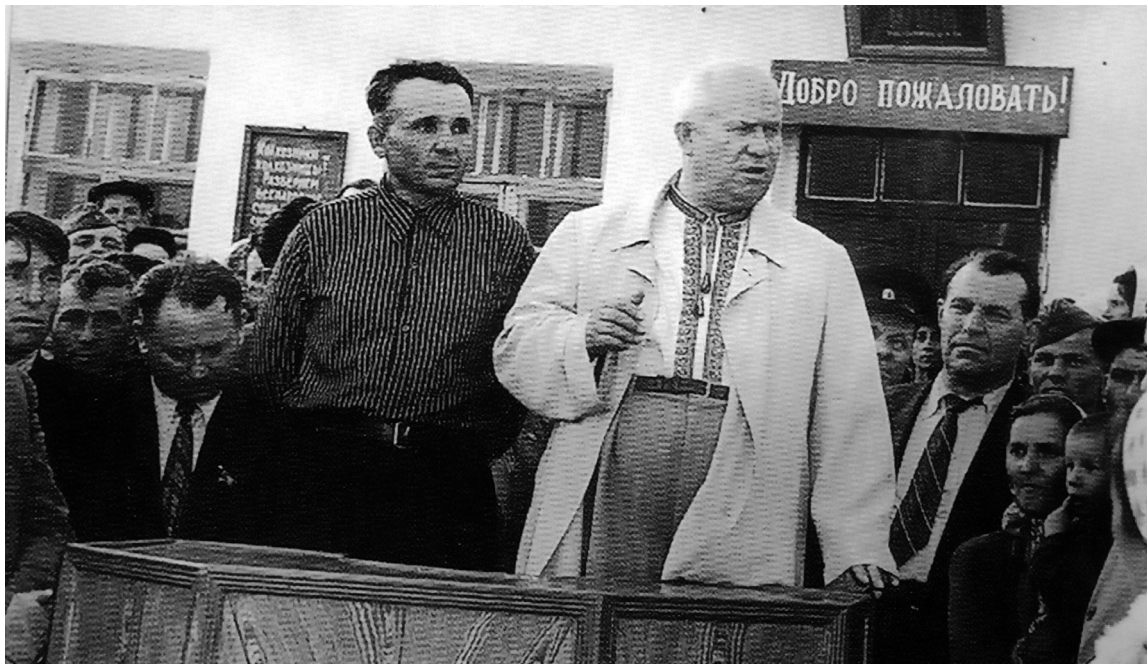
Тривале перебування при владі в деспотичній поліцейській державі, густо вкритій концтаборами, привчило Хрущова до обережності. Тож перш ніж вийти на «кримське питання», він доручив колективу Московського історико-архівного інституту підготувати для ЦК розгорнуту довідку з цього питання. Професійно займаючись історією Криму, науковці передали Хрущову таку історичну довідку: «З давніх-давен по територіях Ольвії (Українське Причорномор'я) і Тавриди (Крим) вільно мігрували слов'янські племена скіфів і сарматів, а також таври — родоначальники кримських татар».

З появою такого державного утворення, як Кримське ханство з центром у Бахчисарай, правляча династія Гіреїв, рятуючись від навали войовничих османів (турків), зверталася по допомогу до ватажків українського козацтва. Допомогу, як правило, надавали.

Так, 1616 року козацьке військо гетьмана Сагайдачного звільнило від османів Перекоп і Кафу (нині Феодосія). 1624 року хан Шахін Гірей уклав угоду з гетьманом Дорошенком проти Туреччини, в результаті було знищено турецький флот; 1648 року Богдан Хмельницький уклав угоду з ханом Іслам Гіреєм III, і татарська армія, у свою чергу, допомогла українським козакам одержати перемогу над поляками в Корсунській та Зборівській битвах, далі кримськотатарські загони у складі українського війства під проводом гетьмана Виговського дали бій полякам у Кононопській битві (1659 рік), тісний союз із кримськими татарами підтримували гетьмани Іван Сірко, Пилип Орлик».

Хоча Указ Президії Верховної Ради СРСР було підписано Ворошиловим, а Президії Верховної Ради РРФСР — Ігнатовим, усі в країні розуміли: справжній ініціатор передачі Криму Україні — Хрущов. І, крім наведеного нижче беззаперечного історичного підґрунтя, Микита Сергійович мав особистий суто практичний досвід.

По війні, коли економіку СРСР треба було підняти з руїн, вишукуючи додаткові резерви, міністр геології СРСР Чекмарьов доповів Сталіну, що в районах Крайньої Півночі, Далекого Сходу, Північного Казахстану виявлено невичерпні поклади газу, нафти, корисних копалин. Це повідомлення не пройшло повз Хрущова — партійного та господарського керівника повоєнної України. Він тут же зв'язався з міністром і «пробив» так звану «українську квоту». Хрущов бачив, що промисловий потенціал України зруйнований ущент, тисячі кваліфікованих робітників, у тому числі й ті, хто демобілізувався з обох українських армій,

Микита Хрущов — як завжди, в українській вишиванці.

«Крим пов'язаний набагато більше,

65 років тому Крим повернувся в лоно матері-України

не мали до чого докласти рук, а отже, не могли прогудувати свої сім'ї».

І тоді з подачі Хрущова у великих і малих містах України з'являються пункти з оргнабору робітників. Українці масово відгукуються: кожен, хто завербувався, як тоді говорили, отримували пристойні гроші — «підйомні», а в лексикон українців увійшли міста з незвичними назвами: Норильськ, Уренгой, Помари, Анадир, Джезказган, Якутськ. Згодом у цих містах залунала українська мова, з'явилися вулиці Шевченка, Хмельницького, Українська, Дніпровська.

І дуже скоро на адресу того ж таки Хрущова почали надходити урочисті рапорти: там ударив фонтан нафти, там відкрито родовище газу, тисячі ешелонів із народно-господарськими вантажами пройшли трасою, якою раніше й олені не ступали. У свідомості Микити Сергійовича міцно закріпився образ українця як надійного, авторитетного трудівника, і він уже не мав жодного сумніву в тому, що депресивну територію Криму доведуть до пуття вправні українські руки.

Спеціально в Москві відкрили готель «Україна»...

Незадовго до того — у вересні 1939 року — в лоно матері-України повернулася Галичина, у червні 1940-го — Буковина, і от тепер — Крим. Уряд України ухвалив рішення урочисто відзначити цей історичний акт, тож уже з весни 1954 року Україна почала готуватися до Днів Української РСР у Російській Федерації.

Урочистості розпочалися 22 травня. Спеціально до цього заходу в центрі Москви було відкрито готель «Україна», який і прийняв посланців України. У ті дні українська музика, пісня, мова лунали всюди: на ВДНГ СРСР виступали самодіяльні колективи, у театрах професійні українські письменники та поети читали свої твори на відкритих естрадах. Канадсько-український публіцист Петро Кравчук — свідок тих подій — в українській версії газети «Торонто геральд» зазначав: «Тоді нам усім здава-

лося, ніби Москва перетворилася на столицю України: приїхали люди з усіх її областей, а також багато росіян і москвичів, які мали українське коріння. А біля готелю «Україна» складалося враження, ніби ті, хто його населяють, щойно повернулися з Сорочинського ярмарку».

На прийомі у Великому Кремлівському палаці до гостей з України звернувся Микита Сергійович Хрущов: «Хочу вам повідомити, що ми прийняли єдино правильне рішення: передати Кримську область РРФСР до складу Української РСР («бурхливі тривалі оплески»), як зазначила стенограма».

Доречі, ніхто, як у центрі, так і на місцях, не висловився проти такого рішення. Чому? Бо Російська Федерація для Криму, як би це точніше сказати, наче мачуха, і російські товариші мотивують це тим, що на суходолі Росія не має з Кримом спільного кордону. А Україна має, і Українській РСР доведеться докласти чимало зусиль, щоб, як-то кажуть, «підтягнути» Крим.

І от що прикметно: батьки та діди тих етнічних кримських росіян, які 2014-го несамовито скандували «Россия!», «Россия!», тоді, у 1954-му, зібравшись біля об'єднаному Кримській області, в такому ж єдиному пориві вітали входження Криму до складу України. Для цього були й суто прагматичні причини: кримчанам набридло постійні черги за хлібом, а головне — за водою, а з настанням зими — ще й за дровами та газом, і в душі кожного жила надія, що Україна, до якої рукою подати, вирішить ці негаразди.

І от уже голова Президії Верховної Ради УРСР Дем'ян Короченко підписує Акт входження Кримської області до складу Української РСР, а голова Ради міністрів УРСР Никифор Кальченко, на виконання Акта, у директиви 5-го п'ятирічного плану вносить позачергове будівництво Північно-Кримського каналу, який зніме проблему забезпечення Криму питною водою. Ці ж директиви передбачали будівництво елеваторів у Сімферополі, Керчі, Ялті, хлібороби щедрої на

врожай Херсонщини одразу почали постачати сусідньому Криму не лише борошно, а й хлібобулочні вироби у широкому асортименті.

І цілком логічно виглядає той факт, що колектив Київської картографічної фабрики найперший примірник карти, де Крим — це територія України, надіслали в Кремль особисто Микити Сергійовичу Хрущову.

Акт мудрості і мужності

Осмислюючи непересічний вчинок Хрущова, канадсько-український історик Орест Субтельний зазначає, що то був акт не лише державницької мудрості, а й особистої мужності Хрущова, й обґрунтовує це такими цифрами: «За переписом 1954 року Хрущов бачив, що росіян у Криму проживає 860 тисяч, українців же всього 240 тисяч, тобто наперекір усілякій логіці Хрущов російську більшість «підкорив» українській меншості. Незважаючи на те, що Крим завжди відчував економічну залежність від України, етнічні кримські росіяни, доставши позитивні зрушення в господарській царині, агресивно відкидали всіляку форму українізації. Бачачи, що їй не нав'язують силою, вони мирно й непогано існували під крилом родючої України, яка доскоду напоїла їх водою, нагодувала хлібом, підвела дешевий струм Дніпрогесу, зняла безліч інших проблем».

Вивчаючи феномен вчинку Микити Хрущова, не вивчений ще й досі, дослідники прагнуть «докопатися» до справжніх причин, відомих лише йому, Хрущову, але одноставно відкидають тезу про такий собі «подарунок» Україні. Той-таки Субтельний у дослідженні «Україна: друга серед рівних» зазначає: «Для Кремля здобути підтримку українців мало основоположне значення, оскільки вони були не лише другою за величиною, а й єдиною нацією в СРСР, яка могла виступити серйозним супротивником російській гегемонії».

І це: тодішня влада бодай на словах декларувала «братерство і непохитну єдність народів СРСР»

Урочистості у Києві з нагоди приєднання Криму (1954 рік).

з Україною ніж із Росією

(слов'янських передусім), і в українців на той час було «чуття єдиної родини», як сказав Павло Тичина, і переданий Україні Крим мав на меті підсилити й закріпити те чуття.

Що ж дала Україна Криму? Колишня депресивна область РРФСР отримала статус автономної республіки, що дало їй право обирати свої Верховну Раду, мати свій Кабмін, Україна прихистила й повернула на батьківщину корінних кримчан — кримських татар, знявши з них безглуздий звинувачення, піднявши їхню людську гідність.

І не вина України в тому, що всі роки автономії владу в Криму отримували проросійські налаштовані політики, які, врешті-решт, здали його агресору.

Озброєний і дуже небезпечний

Пам'ятного 1954 року, коли Крим передавали Україні, ленинградський хлопчик, про якого йтиметься далі, лише вчився ходити — йому не виповнилося й двох років. Разом із матір'ю Марією Іванівною (уроджена Шеломова) і батьком Володимиром Спиридоновичем він жив на п'ятому поверсі убогої комуналки по Басковому провулку, 12, не позначеному на жодній карті Ленінграда.

Сім'я не була щасливою, старші брати хлопчика — Віктор і Альберт — померли під час блокади, батьки важко працювали на заводі, аби прогодувати себе та сина. У 1960-му мати привела його до восьмирічної школи №193, а в 1965-му — до середньої школи №281.

І у дворі, і в обох школах хлопчик справляв враження тихої та мовчазної дитини, зануреної у свої потаємні, нікому не розкриті думки. Ні з ким особливо не товаришував, уникав гомінок ігор і компаній, сповідував принцип «моя хата скраю».

Оскільки Ленінград — це суцільна пам'ятка історії, їхній клас часто водили на екскурсії. Бували на Дворцовій площі, а коли відкрили доступ, то й у Зимовому палаці — резиденції російських царів. Юний хлопчик вдивлявся у розкіш царського палацу, а екскурсовод розповідала про нічим не обмежену владу, яку мали всі російські царі. Та чи міг подумати наш ге-

рой, що народився не в царських хоромах, а в невеликій кімнаті на п'ятому поверсі убогої комуналки, що примхи долі зрівняють його з династією Романових, і він, подібно до царя, самочинно вирішуватиме долі війни та миру?

Але поки що він у школі №281, де хлопчаків було більше, ніж дівчаток, і там, як і прийнято серед чоловіків, пацував культ сили: слабких відверто не любили, їх міг образити та побити будь-хто. Він помітно відставав від однолітків фізично, тож вирішив покласти цьому край: несподівано для батьків записався до школи східних бойових мистецтв, де почав опановувати прийоми дзюдо, айкідо, ушу. А коли в газеті «Вечірній Ленінград» прочитав, що студія «Ленфільм» запрошує на зйомки людей, які мають навички зі спортивної боротьби, приїхав туди. І був відібраний, знявся у фільмі «Іжорський батальон».

Це був фільм про героїчні вчинки розвідників, і колізії їхньої боротьби з підступним ворогом настільки захопили його, що й визначили майбутню професію — він твердо вирішив стати бійцем невидимого фронту.

І цілком закономірним виглядає той факт, що по закінченні школи, а згодом і юридичного факультету університету (1975 рік) він прийшов до Управління КДБ СРСР по Ленінградській області, залишивши заяву з проханням зарахувати на службу. Оскільки анкета його була бездоганною, його прийняли, присвоївши звання «старший лейтенант». І служив він настільки бездоганно, що в 1978 року був направлений до Москви для участі в урочистостях із нагоди 60-річчя органів державної безпеки.

І якщо в часи Хрущова всіх катів «наглядачів» державної безпеки — Берію, Меркулова, Абакумова, Мешика, Рюміна, Кубулова, Деканозова, Гоглідзе — розстріляли, то тепер голова КДБ СРСР Юрій Андропов у доповіді на урочистих зборах зазначив, що всі ці люди пройшли «славний путь».

Загубившись у глибині глядацької зали, слухаючи всемогутнього Юрія Андропова, мовчазний і закомплексований старший лейтенант навіть і гадки не

мав про те, що мине не так уже й багато часу, і він уже з високої трибуни робитиме доповідь про нове покоління тих, що пройшли «славний путь», — тих, хто звонили в концтабори українських «шістдесятників» і російських «сімдесятників», хто «в дусі часу» вигадав таке суто радянське ноу-хау, як «психушки», де й тримали серед інших українського генерала Петра Григоренка — полум'яного захисника кримських татарів.

Але саме так і сталося: коли розпався СРСР і КДБ змінило вивіску на ФСБ, колишній старший лейтенант очолив її. Це відкрило йому двері до президентського кабінету, і він усе частіше почав поставати перед очима президента. Ніхто не відає, які «видатні» якості розгледів президент у ефесбешника, але дуже скоро вчорашнього «сискаря» — людину, яка не знала законів економіки, фінансів, бізнесу, тонкощів суспільно-політичних відносин — було призначено керівником уряду такої складної й некерованої Російської Федерації.

Опинившись у прем'єрському кріслі, озирнувся: президент перебуває в поважному віці й доволі хворий. Чи не означає це, що наступним після цього президента стане той, хто поки що на посаді прем'єра, — це прямий шлях.

І він не помилився: 31 грудня 1999 року президент Росії Борис Єльцин нечувано здивував Росію. Він сказав: «Я ухожу. І преемником своїм назначаю Владимира Владимировича Путіна...»

Росія була в шоці. Чому саме Путін? Людина, яка не провела жодних реформ, яку ніхто не знає не те що в світі, а навіть у Європі? Чи не помилився, бува, Борис Миколайович?

Аналізуючи цей далеко не кращий вибір Єльцина, академік Євгеній Примаков вважає, що Путін «виїхав» на тому, що серед вірогідних спадкоємців президентської посади був єдиним етнічним росіянином, усі інші — Борис Березовський, Борис Немцов, та й сам Євген Примаков — були євреями. Єльцин розумів: ніколи антисемітська Росія не сприйме єврея як президента, адже сумнозвісні «товариства» «Пам'ять», «Русское единство», «Русский блок» увесь час погрожують євреям фізичною розправою.

Із чого розпочав новий 48-річний президент? Зі зрушень в економіці, з покращення життя народу, зі знижок цін на пальне в нафтодобувній Росії? Ні, його «методи» були цілком чекістські: розігнав опозиційний канал НТВ, змусивши його власника Володимира Гусинського втекти за кордон, за загадкових обставин загинули правозахисники Галина Старовойтова, Ганна Політковська, Валерія Новодворська, на чотирнадцять років (!) засуджений бізнесмен Михайло Ходорковський (відсидів десять), компаньйон Ходорковського Леонід Невзлін, кинувши мільйонні статки, втік до Ізраїлю, до Англії втік і скоро загадково загинув Борис Березовський, за загадкових обставин помер економіст Єгор Гайдар, на туману «іншу роботу» переведено перспективних Михайла Касьянова та Сергія Степашина, «під ковпаком» у Путіна опинився друг України Борис Немцов, і подальша його доля була цілком прогнозованою.

Цей кадровий погром людей, які не прожили й половини життя, дуже нагадував сталінський 1937-й, і це надихнуло російсь-

ких шовіністів-реваншистів, які одразу збагнули: у президентському кріслі — «своя людина». І почалося...

У Москві, на Манежній площі, збирається велелюдний мітинг. Організатори — залишки «Пам'яті», а також «Русское единство», «Русский блок». Тон задає мер Москви Юрій Лужков:

— Громадяни Росії, москвичі, — каже він. — Чи треба доводити комусь, що Крим — це ісконно російська територія, що так звана «незалежна» Україна не має до нього ніякого відношення. Радий повідомити вам, що я з групою товаришів, усього дванадцять осіб, звернувся до Верховного суду Російської Федерації з вимогою скасувати витівки Микити Хрущова: хто дав йому право розбазарювати ісконно російські землі?

До мікрофона підходить сивочолий ветеран, груди якого прикрасили бойові нагороди:

— Український народ мирний і працюючий, я знаю його. Але воду там каламутять західноукраїнські націоналісти. У складі окремого батальйону НКВС я бив їх у Карпатах 1944 року, а нині, якщо знадобиться, готовий бити і в Криму.

Раптом на площі з'являється вантажівка, а на ній — опудало українця, який міцно охопив рукою півострів Крим. Тієї ж миті бравий донський козак у мундирі й погонах білогвардійського офіцера хвацько витягнув шаблю, щосили рубонув картонне опудало — рука з Кримом вилітає за борт автомобіля.

«Ура! — вигукує натовп. — Дайош Крим!»

Апофеозом цього психозу стала хода до українського посольства, на парканах якого залишилися плакати: «Україно, поверни російський Крим!», «Руки геть від російського Криму!»

Та от уже Лужкову та його компанію зачитано рішення Верховного суду Російської Федерації: «Передача Криму ґрунтується на солідній документальній базі, яка ратифікована Верховними радами Союзу РСР, РРФСР та Української РСР, цілком легітимна і має беззаперечний припис до виконання, а отже, жоден суд не має права піддавати сумніву рішення трьох (!) парламентів».

Коли цей документ було покладено на робочий стіл Лужкова, він був вражений і, як кажуть, заліз на дно. Та на короткий час: правники з Мосради розтлумачили йому, що в рішенні Верховного суду нічого не йдеться про Севастополь, який у складі України Автономній Республіці Крим не підпорядковується, а лише центральним (всєукраїнським) органам влади.

І це стало тією шпариною, за яку намертво вчепився московський мер — відмовившись від виступів на мітингах, одразу перейшов до діла: коштом російської столиці профінансував переозброєння російського Чорноморського флоту, побудував у Севастополі кілька багатопверхових блоків, помпезно названих «Московський квартал», і регулярно, на День Військово-морського флоту Росії, привозив із собою культурно-мистецький десант, концерти якого одразу перетворювалися на відверте українофобське дійство.

Проросійська влада Криму не опростовувала зухвалих демаршів московського мера, та несподівану відсіч йому дав генеральний прокурор Російської Федерації Юрій Чайка, який порушив проти Лужкова

кримінальну справу за фактом розкрадання державних коштів в особливо великих розмірах. Не відстала від чоловіка й Олена Батурина, його дружина, яка особисто контролювала найдорожчі — центральні — ділянки Москви, продаючи їх забудовникам під фантастичні «відкати» в небачених навіть для прокурорів розмірах.

І враз Лужков опинився у столиці. Та не в російській, а в... австрійській. Чому? Тому що в австрійських Альпах на нього з Батуриною чекав такий собі «будиночок», здатний вмістити чотири дитячі садочки, а австрійські банки надійно зберігали вкрадені подружжям гроші.

І тут на авансцену кримської кризи виходить новий-старий пожиттєвий президент Росії Володимир Путін. У Росії, в Україні зависло питання: на чьому ж боці буде цей політичний важковаговик — на боці реформатора Хрущова чи реваншиста Лужкова?

Виявляється, не лише рибалка бачить рибалку здалеку, а й злочинець також тримається за злочинця. Але спершу Путін оголосив набір до партії «патріотів» «Русский мир», на чолі якої став. І дивним чином найбільший «актив» його партії виявився саме в Криму, а мешканці Московського кварталу Севастополя — не що інше, як навчені військові резервісти, відомі нам як «зелені чоловічки».

Спиряючись на люмпенізований натовп і законсервованих військових «профі», головнокомандувач однієї з найбільших ядерних держав світу, яка має навіть повітряно-космічні війська, посунув усе це на крихтний Крим.

Зухвала анексія

Відбулося зухвале загарбання суверенної української території, яке дипломатичною мовою зветься «анексія». Звичайно, натовп у захваті, але зовсім іншої думки дотримуються найкращі люди Росії — справжні російські патріоти, які в день вторгнення путінських орд до Криму — 16 березня 2014 року — влаштували мітинг просто біля воріт Кремля і з вражаючою сміливістю дали нищівну оцінку господарю-чекісту кремлівської цитателі.

Борис Немцов, лідер російської опозиції: «Путін ввів збройні сили на територію іншої держави. Це конституційний злочин, один із багатьох його злочинів. Це проблема звинувачень на майбутньому процесі, це проблема Путіна. Страшно й те, що Путін, Шойгу, Лавров перейшли криваву межу, і я не знаю, за що вони чіплятимуться, виправдовуючи себе. Але судити їх усе одно будуть, будуть судити навіть пам'ять про них. Я вірю в це, я це знаю».

Олександр Бившев, громадський діяч, сучасний російський поет: «Від імені нечисленних росіян, у кого це залишилася совість, честь і здоровий глузд, хочу вибачитися перед українцями за горе і цю безглузду війну при переважному схваленні зомбованої російської біомаси, кримської у тому числі. Мені дуже соромно за свою країну, що створила цю жахливу агресію. Усе інше як поетові дозволяє висловити у віршах:

*Роковая линия пройдена
И предчувствия все мрачней,
Мне Россия больше не Родина —
Столько крови уже на ней.
На соседей несчастья кликая,
Снять ты с глаз не желаешь шор.
Украине — слава великая!
А России — навеки позор!* ■

■ SOS!

Лікар для дерева

Живі історичні артефакти столиці під загрозою

Микола ПАЦЕРА

Людей лікують фахівці різних профілів, тварин — ветеринари. А є ще й спеціалісти, котрі лікують дерева. Це — арбористи. Від одного з відомих представників такої рідкісної професії, Ігорем Сінгером, кореспондент «України молоді» дізнався, які проблеми найчастіше чигають на зелені насадження Києва.

■ **Ігоре Артуровичу, розкажіть, будь ласка, де ви навчалися премудростей лікування та догляду за деревами?**

— За основною університетською освітою я зоолог і ботанік. Але серйозно зацікавився саме лікуванням зелених насаджень самостійно. Бо цього в наших вузах практично не навчають. Потрапивши в 1995 році до Німеччини, познайомився з відомим фахівцем з академічної освіти, яких там є всього 3-4, і під його впливом став серйозно займатися самоосвітою безпосередньо в царині догляду за деревами та міського озеленення. Заглибився у вітчизняну та іноземну літературу, спілкувався з відомими зарубіжними фахівцями, багато практикував. Тож зараз я чи єдиний арборист-фітопатолог у Києві.

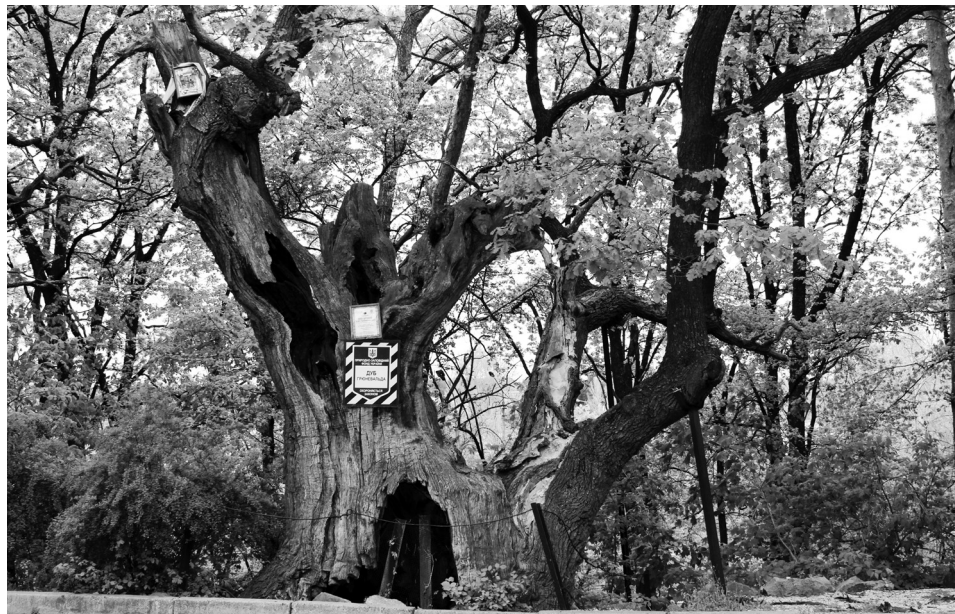
■ **І це — на таку величезну кількість дерев, серед яких чимало історичних! Чи за ними доглядають лише фахівці комунального об'єднання «Київзеленбуд»?**

— На жаль, у цій організації немає спеціалістів саме такого профілю, тож догляд за деревами та їх лікування ведеться зараз, на мою думку, не на належному рівні. Тому чимало дерев хворіє і, фактично, перебуває під загрозою знищення. Прикрим прикладом можна згадати сумновідомі кінські каштани на Хрещатику, які закупили в Італії замість сорту Бріотті і які зараз майже повсихали без належного догляду. Замість них потрібно висадити інші дерева, щоб не псувати вигляд центру міста. На жаль, саме через неналежний догляд і відсутність лікування навіть чимало історичних дерев у місті перебувають під загрозою.

■ **Не так давно ЗМІ писали про поганий стан відомого дуба Шевченка на Пріорці. Вам відомі й інші хворі цінні дерева-артефакти?**

— Згаданий вами дуб є саме одним із прикладів недолугого лікування. Коли в тому дереві утворилося дупло, його «за-

ткнули» цементовою пробкою, під якою почали розвиватися шкідливі бактерії, і дуб загинув. Йому взяли обпилувати відмерлі гілки, але також непрофесійно, лише прискорюючи його загибель. Подібна доля спіткала й шовковицю Шевченка, яка росте у дворіку літературно-меморіального будинку-музею поета і має вік понад 150 років та обхват стовбура близько 3,5 метра. Їй також «екологи-терористи» вставили в дупло цементну пробку та перев'язали дротом. Належного лікування та догляду потребує і липа Петра Могили, яка росте поблизу руїн Десятинної церкви. Вона вважається однією із найстаріших лип Києва, хоча точний вік дерева не встановлено. Вважають, що її посадив Петро Могила в 1635 році на честь часткової відбудови Десятинної церкви. Хоча, за іншою версією, липі вже вісімсот років і вона застала ще незруйновану Десятинну церкву та останніх київських князів. У жахливому стані перебуває зараз і дуб Грюнвальда — ботанічна пам'ятка природи України, якому 800-900 років і який вважають найстарішим дубом Києва. Росте він у Кончі-Заспі, на 27-му кілометрі Столичного шосе на території санаторію «Жовтень». Стовбур цього дерева в обхваті сягає 7, а висотою 20 метрів. Названий він іменем німецького художника XV—XVI століття, котрий малював казкові та фантастичні дерева. Дуб має велике дупло, в якому раніше розводили вогнища, від чого дерево значно постраждало. З 2009 року проводяться заходи з лікування та збереження дерева, але також методом цементової пробки та інших малоефективних способів... У ботанічному саду Академії аграрних наук потерпає від трутових грибів евкомія в'язолиста, а в ботсаду імені Академіка Фоміна ушкоджена короїдами веймутова сосна віком понад 150 років, батьків-

Дуб Грюнвальда — один із київських старожилів, позбавлених кваліфікованої підтримки.

щиною якої є Північна Америка. Потрібно рятувати шульвські дуби та рідкісну катальпу. А відомі куренівські тополі без належного догляду взагалі вже повсихали. І такий чорний список, на жаль, можна продовжувати.

■ **Пам'ятається, за часів управління столицею Олександра Омельченка велася нещадна війна з омелою, яка масово розплодилася на деревах і призводила до їх загибелі. Тоді був справжній «гілковод», яким знищили багато дерев або вони й досі стоять розкарками. Чи правильно вели боротьбу з цією рослиною-паразитом та яка ситуація зараз?**

— Проблема омели для Києва лишається дуже актуальною. Недавно я навіть побачив, напевно, єдиний у місті каштан, уражений нею, біля ринку «Дніпро». Коли виклав його фото в інтернет, то мої американські колеги були в захваті від такого рідкісного випадку... Радикальні методи боротьби з омелою спилуванням уражених гілок, можливо, й мали певний позитивний ефект, але не здатні кардинально змінити ситуацію. Проблему потрібно вирішувати комплексно — орнітологам, арбористам, комунальникам. Адже насіння цього шкідника переносять птахи, і воно дуже швидко та добре приживається.

До речі, я підготував статтю про ефективну боротьбу з омелою, але для публікації за кордоном, бо в Києві це нікого не цікавить. Також розроблю технології захисту рослин на засоленних ґрунтах для тропіків Латинської Америки, систему за-

хисту від бактеріологічних хвороб рослин у Європі. Маю багато практичних розробок, які допомогли б у догляді за деревами в Києві.

■ **То чи є якісь способи лікування та порятунку історичних і цінних дерев у столиці?**

— У лікуванні дерев, як і людей, дуже важливо поставити правильний діагноз, для чого їх необхідно ретельно обстежити. Для цього потрібний спеціальний дозвіл, який може надати лише «Київзеленбуд», котрий користується правом монополіста і не допускає «сторонніх» фахівців, зокрема й мене. Хоча я й знаю, що потрібно робити для порятунку деяких історичних дерев. Зокрема, однією з нагальних потреб є створення охоронної зони навколо них — зменшення людського навантаження та оптимізація ґрунту. Ця проблема дуже актуальна, зокрема, для дуба Грюнвальда та шовковиці Шевченка, якій необхідно також провести дорогу санацію гілок. Потрібна також санація і рекультивація ґрунту біля липи Петра Могили. Слід видалити всі цементні пробки у названих вище деревах і правильно обробити ці рани, щоб запобігти поширенню гнилі, а також правильно обрізати гілки. Загалом за такими деревами має бути системний догляд та захист, а його зараз немає. До речі, я провів минулої весни «партизанське» лікування відомих дерев. А також хочу підготувати хоча б кількох дійсно висококласних арбористів-фітопатологів, які зможуть фахово доглядати і лікувати дерева. ■

■ НОУ-ХАУ

Синтетичний листок врятує землю?

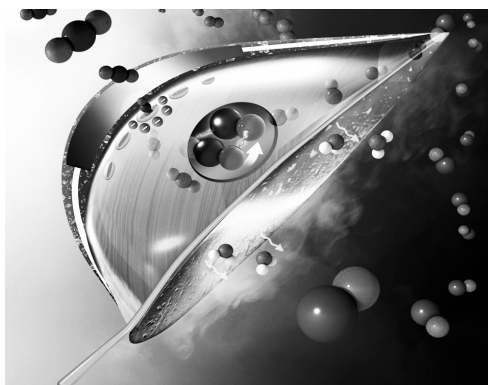
Штучно створені рослини поглинають удесятеро більше вуглецю

Олена ЯРОШЕНКО

Американські інженери з Університету Іллінойса в Чикаго представили аналоги природних рослин: штучне листя з функцією фотосинтезу. Створені вченими листочки, повідомляє сайт UIC, здатні виробляти кисню в десять разів більше, ніж справжні, на звичайних рослинах.

У природі рослини продукують кисень шляхом фотосинтезу. А масове скорочення площі лісів по всьому світу стало останніми роками серйозною проблемою для клімату. Представлене вченими Іллінойського університету штучне листя, що імітує фотосинтез, здатне стати у пригоді, аби загальмувати незворотні кліматичні процеси. З його допомогою можна, теоретично, боротися з підвищенням рівня парникових газів.

Інженери кілька років тестували свої біохімічні пристрої в лабораторії, але тіль-

На малюнку: двоокис вуглецю потрапляє у листок, а вода випаровується з дна листка. Штучна фотосистема, виготовлена з поглинача світла, покритого каталізаторами, перетворює діоксид вуглецю на монооксид вуглецю і перетворює воду на кисень (показаний у вигляді подвійних кульок).

ки цього річ вдалося вивести їх у природні умови. Для ефективної роботи винаходу штучне листя необхідно помістити в заповнену водою капсулу з напівпроникної мембрани. Коли вода нагрівається під дією сонячного світла, вона випаровується через мембрану, а капсула в свою чергу поглинає CO₂. Після цього всередині пристрою вуглекислий газ перетворюється на кисень та чадний газ (CO). Останній можна окремо викачувати для створення синтетичного палива.

Згідно з підрахунками, якщо 360 таких листочків-велетнів (довжина 1,7 метра і шириною 0,2 метра) розташувати на півектарній площі, то за добу пристрої зможуть знизити обсяг CO₂ в навколишньому повітрі в радіусі ста метрів на 10 відсотків. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Наука потребує відкритості

Міністерство екології та природних ресурсів України запроваджує публічні звіти науково-дослідних установ, підпорядкованих відомству, повідомив заступник міністра Микола Кузьо. Перший звіт виконаних у 2018 році прикладних наукових досліджень заслухали в Організму інформаційно-просвітницькому центрі — про наукові здобутки Українського науково-дослідного інституту екологічних проблем. Представили результати за 24 науковими темами. Презентували також минулорічні результати виконання науково-дослідних робіт Українського наукового центру моря. «Публічні презентації не лише важливі для популяризації та підвищення авторитету вітчизняних науковців, які займаються екологічними дослідженнями, а й дозволяють обговорювати подальші плани. Це сприяє тіснішій співпраці та відкриває можливості для публічного доступу як до презентацій, так і до фінансування та практичного впровадження результатів науково-дослідних робіт», — вважає Микола Кузьо. Загалом обговорення передбачають участь представників структурних підрозділів, членів Науково-технічної ради та Громадської ради Мінприроди, інших представників наукових установ, громадських організацій.

Конкуренція енергоефективних

Минулого тижня Київ приймав школярів-фіналістів конкурсу молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і Середовище». Учасникам з різних куточків України директор Департаменту з питань зміни клімату та збереження озонового шару Світлана Гринчук подякувала за плідну роботу: «Ви робите велику справу для майбутнього. Присвятивши свій позашкільний час вирішенню екологічних проблем, ви стали активними творця-

ми екокультури. Кожен ваш проект з енергоефективності здатен наблизити Україну до сталого розвитку та екологічної стабільності й енергетичної безпеки». Мета конкурсу молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і Середовище» — підтримка обдарованої молоді, створення умов для науково-дослідницької діяльності та залучення до навчально-практичної діяльності з проблем енергоефективності та раціонального використання ресурсів як найефективніших шляхів зменшення викидів парникових газів та боротьби з глобальним потеплінням.

Дунайське питання

Україна послідовно дотримується дорожньої карти для приведення судноплавного каналу «Дунай — Чорне море» у повну відповідність до міжнародних екологічних вимог. Це висновок позачергової наради сторін Конвенції Еспо у Женеві (Швейцарія). Скасовано попереднє рішення щодо реалізації проекту глибоководного суднового ходу «Дунай — Чорне море» на українській ділянці дельти, ведуться консультації з Румунією, проводиться моніторинг, національне законодавство приведено у відповідність із вимогами Конвенції Еспо. Як відомо, в 2011 році уряду України винесено попередження через недотримання міжнародних екологічних норм під час реалізації проекту глибоководного суднового ходу Дунай — Чорне море на українській території. Тоді екологи почали бити на сполох щодо негативних наслідків для біорізноманіття дельти Дунаю, яка входить до складу Дунайського біосферного заповідника, та звернулися до міжнародних інстанцій зі скаргами щодо порушень національного законодавства та міжнародних зобов'язань України у сфері охорони довкілля. ■

Олександр ХОМЕНКО

■ Є ПРОБЛЕМА

Дім для IV Універсалу

Що буде з пам'яткою, де працювала Українська Центральна Рада

...Відтоді змінилася ціла історична епоха: 22 січня 2009 року, схилок першої і єдиної каденції улюбленця Помаранчевого Майдану, тремке відчуття непевності, здавалося, розлите в самому київському повітрі, а на обрії вже бовваніє самодоволена подобизна «професора» із президентською булавою в руках. До 90-річчя Акта злуки УНР та ЗУНР у Києві урочисто — за участі перших осіб держави — відкривають «Музей Української Народної Республіки». На протокольній світлинці вони всі поряд — Президент Віктор Ющенко, спікер Володимир Литвин, київський міський голова Леонід Черновецький, директор Українського інституту національної пам'яті Ігор Юхновський. Мине небагато часу, і доля визначить цим людям абсолютно протилежні шляхи...

Але музей, метою якого було й лишатиметься збереження пам'яті про епоху розпочатої у березні 1917-го Великої Української революції, вистає, попри всі зміни політичного клімату та всі буревії, які проносилися і продовжують проноситися над скляним дахом Будинку вчителя. Або, якщо говорити точніше, Будинку Української Центральної Ради, бо саме з цим найменням дім на Володимирській, 57 увійшов у сакрум національної історії.

Музей у будинку-музеї

Двох думок стосовно того, де повинна була розміщуватися музейна експозиція, бути не могло: єдиною прийнятною локацією був тільки Будинок учителя, адже саме тут, у кількох кімнатках «Педагогического музея имени цесаревича Алексея» (таку назву він мав за царату), березнем 1917-го розпочала свою роботу очолювана Михайлом Грушевським Українська Центральна Рада. Відтоді цей дім — епіцентр національного відродження для цілої пробудженої України: тут було проголошено «самостійницький» IV Універсал, тут під гуркіт «муравійовських» гармат формувалася законодавча база УНР, тут було схвалено її Конституцію.

Проте значення мало не лише це. Нині, проходячи повз понуро-тюремний паркан біля практично «онімілого» Будинку вчителя, у таке справді важко повірити, але від початків проголошення Незалежності він упродовж кількох десятиліть лишався найповажнішим у Києві простором дієвого творення українського культурного Ренесансу. У Будинку вчителя регулярно проводилися патріотично-просвітницькі вечори, відбувалися форуми та конференції, тут уперше українська громадськість Києва вшанувала героїв Крут і Базару, тут щороку вручалася премія імені Василя Стуса — перелік вільно продовжувати її продовжувати. Починаючи з січня 2009-го в історичному будинку Центральної Ради свої двері для відвідувачів відкрив і єдиний у нашій державі Музей Української Народної Республіки.

Із приходом до влади Віктора Януковича ситуація різко змінилася. На початку 2010-го президентським указом ліквідується Інститут національної пам'яті, у структурі якого тоді перебував Музей: його приміщення було опечатане, поставила пряма загроза знищення експозиції. Однак зробити все «швидко і тихо» не вдалося: ЗМІ забили на сполох, до справи захисту Музею активно підключилися патріотичні середовища та громадські організації, своє слово сказала й академічна спільнота. «Регіонали» почали усвідомлювати, що збитки у цій ситуації можуть бути більшими за прибутки... «Аби «загасити» ситуацію, до Музею прийшов «сам» Микола Азаров: не скидаючи пальто, бо має, мовляв, тільки п'ять хвилин і в нього безліч важливих справ, тогочасний очільник уряду починає оглядати експозицію. П'ять хвилин минуло, потім минула година... Скинувши пальто, бо вже стало жарко, автор невмирущих мемів «досять скігліти» та «беріть лопату» уважно слухає розповіді і про податкову службу в Україні 1917-1921 років, і ще про багато чого цікавого», — згадує багаторічний очільник музею Олександр Кучерук.

Зрештою, здоровий прагматизм перемагає — і ухвалюється рішення врятувати музей: після низки певних трансформацій він стає відділом «Музей Української ре-

Будинок-пам'ятку в Києві все ще реставрують.

волюції 1917-1921 років» Національного музею історії України — у цьому статусі він працює і дотепер.

За часів «регіонального» голови КМДА Олександра Попова — друга атака, тепер уже суто рейдерська: під приводом необхідності ремонту Будинку вчителя «грубі гроші» виділяються якійсь невідомій одеській фірмі, яка має облаштувати там повний «бізнес-люкс», з очевидною відсутністю в такому «люксі» всіляких там світоглядно-ворожих музеїв. Знову гостра реакція громадянства — і знову майстри «хапка» вимушені зробити крок назад. Упередень Революції Гідності усі ці маленькі перемоги свідчили навіч: репресивна машина «регіоналів» — далеко не весільна, якщо їй чинити ефективний опір, вона «здає назад».

Поглянути на годинник

Це буде незаївим, особливо, якщо цей годинник належав Євгенові Коновальцю: він був із ним 23 травня 1938-го, коли голова ОУН у нідерландському Роттердамі взяв до рук виготовлену «спецами» з НКВД «пекельну машину». А ще — подивитися на інші його особисті речі: ручку, портсигар,

підросійської та підавстрійської України; Перша світова і політико-просвітницька робота Союзу визволення України; створення і діяльність Української Центральної Ради та сформованого нею уряду — Генерального Секретаріату; державний маєстат УНР та ствердження її повної самостійності; Крути; Берестейський мир; Гетьманат; ЗУНР і Листопадовий чин; Акт Злуки; мілітарна боротьба українців на чолі з Симоном Петлюрою; Перший та Другий зимовий походи; дипломатичний «фронт» УНР...

І кожен із цих історичних етапів репрезентовано у поєднанні артефактів, історико-культурну цінність яких важко переоцінити. Бо й насправді, який іще музей може втішатися тим, що у його залах виставлені оригінали видруків трьох — із чотирьох! — Універсалів Центральної Ради (видрук IV Універсалу передав до Музею голова НТШ у Європі Аркадій Жуковський), розкішну добірку тогочасної української фалеристики, колекцію мап України, виданих упродовж 1917-1920 років, як в УНР, так і в інших країнах Європи (серед них — видрукувана 1919-го у Швейцарії мапа етнічного розселення українців: дивлячись

«В минулому треба шукати вказівок для майбутнього — у цьому вся філософія і народів, і подій».

на нині зрусифіковані Кубань і Стородубщину, терени яких на цій карті зафарбовані всуціль «українською» барвою), починає багато про що замислюватися), а ще — оригінальні світлинки українських дипломатичних місій у Європі, протоколи засідань делегації УНР на Паризькій мирній конференції.

Проте і серед цих дивовиж є відверто унікальні речі: окрім згаданих уже варто назвати ще й «Послужний список» і комплект нагород легендарного генерал-хорунжого Армії УНР Миколи Капустянского, документи і нагороди співорганізатора Корпусу Січових стрільців Романа Сушка, листи, нотатки українських політиків і військовиків того часу. Сторінка одного з рукописів Симона Петлюри під цим оглядом вражає особливо: груднем 1920-го Головний отаман пише, ніби для нашої доби — «В минулому треба шукати вказівок для майбутнього — у цьому вся філософія і народів, і подій».

Кабінет, який чекає на Михайла Грушевського

Та вражати може не лише це. Здавалося, що після усього, що відбулося в ос-

танні роки з країною, просто не може бути мови про те, аби Будинку учителя перетворити майже на мертву пустку, аби там знищувалися навіть натяки на українське культурницьке життя, аби були на мертво «запечатаними» двері зали засідань Української Центральної Ради, де стільки разів зустрічалися із громадою Євген Сверстюк, Слава Стецько, Левко Лук'яненко, Анатолій Погрібний, аби докладалися титанічні зусилля, щоб кудись у невідому далечінь «з'їхав» Музей Української революції. І усе для того, аби зреалізувати проект грандіозної «реконструкції», після якої у Будинку вчителя мали з'явитися бізнес-центр, ресторани і ще бозна-що, а на місці збереженого донині кабінету голови Української Центральної Ради Михайла Грушевського мала бути облаштована... вбиральня. І це незважаючи на те, що, згідно з Указом Президента України №17/2016 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років», передбачався комплекс дій для «далшого розвитку Музею Української революції 1917-1921 років Національного музею історії України» та музеєфікації кабінетів Михайла Грушевського та Володимира Винниченка.

Проте, на жаль, це не фрагменти зі сценарію абсурдистського фільму, це — реальність, в умовах якої вже впродовж кількох років вимушений працювати колектив відділу «Музей Української революції 1917-1921 років» НМІУ. Проблеми почалися у 2016-му, коли в Будинку вчителя відбулася зміна керівництва. Новий «менеджмент» відразу ж заявив про себе як рейдерська команда з виразною антиукраїнською орієнтацією. За короткий час тут було припинено роботу гуртків, творчих об'єднань, бібліотек (під постійною загрозою виселення функціонують лише Музей Української революції 1917-1921 років і Педагогічний музей). Головним своїм завданням рейдери зробили доведення споруди до т. зв. «реконструкції». У 2017-му стали відомі її шокувальні подробиці — саме ті, які могли б стати сюжетом для прецікавого абсурдистського кіно...

Зусилля громадськості на деякий час сповільнили реалізацію цього плану, проте наприкінці 2018-го знову постала нова загроза знищення Будинку Центральної Ради. Наприкінці листопада його оточили парканом: тепер кожному, хто хоче ближче підійти до встановлених перед входом меморіальних дощок Симону Петлюрі та Андрею Шептицькому, шлях перепиняють металеві ґрати. Далі — черговий проєкт «реконструкції», за стилістикою аналогічний до попереднього. Один із головних меседжів проєктантів — Музею української революції «на вихід». Знову прес-конференції, заяви науковців і громадських організацій на підтримку Музею.

29 грудня 2018 р. на предстваленні у Будинку вчителя «реставраційного проєкту» міністр культури Євген Нищук чітко розставив пріоритети: державу цікавить найперше збереження пам'яті про Українську Центральну Раду, і всі плани всіх можливих реконструкцій повинні ґрунтуватися на усвідомленні цієї визначальної доміноанти. Була сформована відповідна робоча група, яка на своєму першому засіданні 17 січня 2019-го рекомендувала КП «Житлоінвестбуд — УКБ» внести суттєві зміни до проєкту реставрації, які повинні врахувати потребу збереження існуючої експозиції Музею Української революції та розширення її згідно з відповідним президентським Указом.

...До 150-річного ювілею голови УЦР Михайла Грушевського вереснем 2016-го у Музеї Української революції для нього було підготоване (із залученням фондів НМІУ та матеріалів, наданих Фондацією ім. О. Ольжича) робоче місце. Вже понад два роки поспіль науковці чекають, коли ж воно стане центром експозиції у його на-решті музеєфікованому кабінеті. ■

■ ПЕРШОДРУК

«Апостолу»
— 445

На сьогодні відомо про 118 збережених примірників і два фрагменти першої точно датованої надрукованої в Україні книжки

«Апостол».
Фото зі сторінки у «Фейсбукі» Музею стародавньої книги (Львів).

Тетяна МІЩЕНКО

15 лютого виповнилося 445 років із дня виходу у світ «Апостола» — першої точно датованої книжки, друкованої на території України. Видання вийшло у Львові у друкарні Івана Федоровича. За змістом це «Діяння і послання апостольські». Книга майже повністю повторює московський «Апостол» (1564 р.) шрифтом, композицією набору і художнім оформленням.

Однак український першодрук додатково доповнено післямовою друкаря, в якій описана історія створення його друкарень у Москві, Заблудові та Львові, уточнюють науковці Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. Видання оздоблене численними ініціалами, заставками і кінцівками, а також трьома ілюстраціями: гербом гетьмана Великого князівства Литовського Григорія Ходкевича; зображенням апостола Луки в архітектурній рамці та друкарською маркою Івана Федоровича зі шрифтовим підписом: «Іоаннъ Федоровичъ друкать Москвитинъ».

На сьогодні відомо про 118 збережених примірників і 2 фрагменти цього видання. У відділі рукописів і стародруків Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького зберігається 4 примірники львівського «Апостола» Івана Федоровича 1574 року. Усі вони побутували на теренах Галичини (сучасних Львівської і Тернопільської областей (Україна) та Ярославського повіту Підкарпатського воєводства (Польща)). Книжки використовувалися під час богослужінь у місцевих храмах, про що свідчать відповідні покартні записи.

До 31 березня у Львові, у Музеї Івана Гергія Пінзеля, проходить виставковий проект «Апостол 1574—2019: книга та читачі», де показують один із примірників цього видання, який походить із церкви Симеона Ступника села Лісневиці Пустомитівського району Львівської області. До львівського Музею стародавньої книги кодекс потрапив з експедиції 1968 року. Він відзначається наявністю чималого кількості записів, які розкривають історію його побутування від часу створення до моменту надходження у Львівську картинну галерею — тепер Львівська національна галерея мистецтв ім. Бориса Возницького. До виставкового проекту в сакральному просторі залучено також рукописний «Апостол» першої третини XVII століття, переписаний із друкованого видання 1574 року. Контекст творять богослужбові книги, об'єднані спільним походженням із церкви Симеона Ступника, зокрема «Гребник Петра Могіли» 1644 року, та гравюри із зображенням апостолів зі стародруків XVII століття. ■

Сергій ТРИМБАЧ,
спеціально для «Україна молода»
Берлін — Київ

У столиці Німеччини завершився 69-й міжнародний кінофестиваль. Так хотілося, аби фільм «Містер Джонс» Агнешки Голанд, спільного виробництва Польщі, України та Великої Британії, отримав одного з фестивальных «ведмедів». На жаль, не сталося — велике журі на чолі з Жюльетт Бінош залишило поза увагою стрічку про драматичні перипетії світової та, власне, української історії (нагадаю, героєм фільму є валлійський журналіст Гарет Джонс, який у 1930-ті марно намагався звернути увагу західних урядів на те, що відбувалося в Україні). Така собі рима — і тут не помітили.

■ Як показати морок?

Утім, звісно, тут дещо інша історія — фільм міг просто не сподобатися. Бо ж і чимало критиків не надто високо поцінували нову картину Голанд. Щоправда, аргументація мене особисто не переконує: мовляв, надто гротесково зображено побут радянських чинуш і підготованих ними західних журналістів, а мандрівка Джонса українськими селами, що загинули від голоду і холоду, виконана в стилістиці дещо умовно-символічній. І відтак зображуване виглядає не завжди достовірно... А як інакше показати морок і погібель усього людського?

Не був підтриманий і фільм «Золота рукавичка» німця Фатіха Акіна, який про реалії Німеччини початку 1970-х спробував оповісти мовою німецького експресіонізму 1920-х. Вийшла картина про непроминушість і всюдисущість національних травм, які знову перетворюють німецького обивателя на гіперболічне втілення самого зла. Надто сильне припущення щодо новітніх реанімацій арийського духу — налякало, виходить.

Один із «Срібних ведмедів», за режисуру, німцям усе ж дістався — Ангелі Шанелек (представник так званої Берлінської школи) за фільм «Я була вдома, але...» — тонкі матерії жіночих рефлексій вочевидь сподобалися журі значно більше одкровення Акіна.

Гран-прі, другий за значенням приз, віддали знаменитому французу Франсуа Озону, який у фільмі «Мілістю Божою» у режимі докудрами (на жаль, картину побачити не вдалося, її показали на самому початку фестивалю) оповів про факти розтління малолітніх дітей в одній із церков Ліона.

■ Пекельний Рай

Гімн України ми все ж почули у Берліні. І де? У фільмі, який отримав «Золотого ведмеда»! Справді, в одному з епізодів ізраїльської стрічки «Синоніми» Надава Лапіда українка натхненно виспіває «Ще не вмерла України...». Чому раптом? Бо йдеться про курси французької мови, які одвідує герой картини Йоава. Він прибуває з Ізраїлю з намірами найрішучішими — не просто побачити Париж, а й стати тут своїм. Тому категорично відмовляється говорити на івриті; тож, виходить так, намагається випалити в пам'яті свій єврейський бек-граунд. А на курсах французької прагнуть допомогти приїжджим, у тому числі й шляхом навчання «Марсельези». Тільки щось вано погано в них виходить...

І тоді викладачка пропонує прибульцям наспівати свій рідний гімн. Мовляв, для того, аби підлаштуватися акустично-емоційно. І що ж — у тієї самої українки виходить багато краще, аніж «Марсельезне» мимрення. Важко, важко входить у світ чужої культури, чужих стереотипів і установок. Бо людина — пригадуючи один із шекспірівських мислеобразів — не якась сопілочка, яку можна так запросто переінакшити і заграйти щось інше, за бажанням. І мова — це ж не просто слова, це передусім звук, музика, шуми, океан цілий: як його переграєш, перенесеш у власну трубу?

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Синоніми та рими
Берлінале

В ізраїльському фільмі, який отримав «Золотого ведмеда» на Берлінале, звучить український гімн

Фільм Надава Лапіда «Синоніми» отримав «Золотого ведмеда».
Фото з сайту 24tv.ua.

Том Мерсієр грає такого собі Адама, який з'являється у самому центрі французької столиці голим. Буквально так — уже за кілька екранних хвилин опісля знайомства з ним він залишається без одягу: без яких-небудь побутових мотивацій. Голий, з обрізаним, як і належить, пенісом. У шикарній паризькій квартирі і під наглядом двох молодих персонажів: письменника-початківця і молодої жінки-музиканта. Голизна актор демонструє ще не раз, і вочевидь це трохи перебільшене акцентування ситуації біблійного Адама, що опиняється у європейському Раю.

Так, у Раю, куди так прагнуть жителі «пекельних окраїн». Видається, саме про це фільм: люди прагнуть сюди, намагаючись скинути з себе одіж, що укривала їх дотеперішнє життя. Тільки ж не звучиш ти тут, не звучиш... Несамовитий конфлікт Йоава з музикантами-оркестрантами, які «неправильно звучать». Тільки ж це музика, у неї свої закони. У кожного — свої. А ти виглядаєш і звучиш фальшиво — ото й по всьому. Бо близькі за змістом, синонімічні слова і звуки насправді, в основі своїй, такі далекі одне від одного.

У фіналі герой стрічки (погоджуюся з журі) — найцікавішою за своєю концепцією, своїм баченням сьогоднішніх болевих точок світу — б'ється у двері паризької квартири. Та тільки ні: не пробити їх товщу, в ній багатолітнє нашарування смислів і згуків.

■ Китайські церемонії

«Синоніми» — про кризу. Кризу ідентифікації. Одна із наймогутніших і найпоширеніших проблематик у західній (а віднедавна і в нашій) гуманітаристиці. 43-річний Надава Лапід пізнав усі особливості цього процесу на власному прикладі. Бо ж зізнався — картина значною мірою є автобіографічною, це він так само завойовував Париж. Завоював, виходить. Обламавши чи порвавши у собі чимало притаєних душевних струн.

Українці так само нині завойовують Париж, Берлін, Рим і Лісабон, Нью-Йорк і Вашингтон... От тільки як вони там «звучать», у тамтешніх «оркестрах»? І які жертви треба принести в ім'я тієї «перезвучки» і перекантування? І найголовніше

— чи варта отих жертв запрограмована мета? Звісно, є речі об'єктивного порядку, які людині дуже важко змінити. А все ж і від людини щось та залежить. Власне, мистецтво про це і нагадує повсякчас.

Китайське кіно уміє нагадувати саме про це. Увінчаний одразу двома «Срібними ведмедями» фільм «Так довго, мій сину» Вана Сяошуая про драму життя, яка триває роками і якої практично неможливо позбутись. Актори Юн Мей і Ван Цзінчунь (саме їх визнано кращими акторкою та актором фестивалю) упродовж тригодинної стрічки дивовижним чином тримають емоцію, якою заражається зал. Уже на початку фільму ми бачимо, як гине син, потонувши, за незрозумілих обставин (тільки ближче до фіналу ми дізнаємось про справжню причину загибелі). Минають дні і роки, змінюються історичні декорації — від Культурної революції до нинішніх капіталістично-збагачувальних трансформацій — а життя визначається одним трагічним епізодом, який — ніби призма для споглядання всього іншого.

На Берлінале чекали-виглядали ще одного китайця — класика, 67-річного Чжена Імоу, який тріумфував у Берліні ще 1987 року зі своїм «Червоним голяном». Фільм «Одна секунда» був включений до великого конкурсу, його мали показувати останнього робочого фестивального дня. І зненацька повідомлення: картини не буде, оскільки технічні неув'язки не дозволили вчасно завершити всі необхідні процедури... Тільки мало хто повірив у цю версію. Більшість зійшлася на іншому: в Китаї грядуть новітні цензурні утиски, і це вже один із їх проявів.

Переміни очікують і Берлінський кінофестиваль. На закритті фестивалю дуже тепло попрощалися з багаторічним директором Дітером Коссліком. Його й любили (за ексцентрику, за дух карнавальності передусім), і критикували нещадно (передусім за низький рівень фестивальных програм; у цьому році особливо). Нове керівництво напевно що вдасться до реформування, до корекції курсу корабля на ймення Берлінале. Так чи інакше, а українське кіно, українська кіноіндустрія мусять прагнути присутності тут, в одній із найважливіших точок на кінематографічній мапі світу. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України;
Фонд сприяння розвитку мистецтв;
газета «Україна молода»; Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі»

■ НОВЕ ІМ'Я

Мандрівка вгору

зі сходу на захід

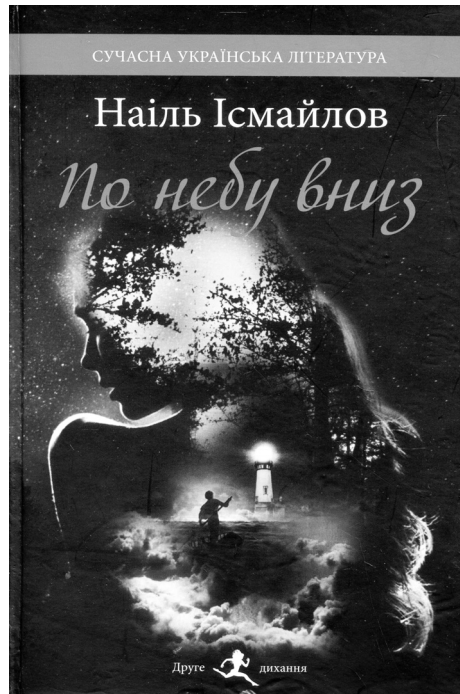
Анатолій КУШНІР, інтерв'ю

В українську літературу входить екзотичний молодий письменник з Дніпра Наїль Ісмайлов. Торік вийшов його роман «По небу вниз», в якому головний герой кожні три тижні прокидається в образі іншої людини і не знає, як виплутатися з цього кармічного лабіринту.

■ Наїлю, всі країни сучасного світу багатонаціональні, і приналежність до літератури визначає не національність, а мова творів. Маріо П'юзо походить з італійської родини, але жив у США і писав свої твори англійською, тому належить до американської літератури. Ежен Йонеско був румуном, але жив у Франції і писав свої твори французькою, тому став класиком французької літератури. Деяких письменників відносять до кількох культур. Про Ісаака Зінгера у Вікіпедії написано, що він американсько-єврейський письменник польського походження, який писав мовою їдиш. Українській і російській літературі належить Микола Гоголь. Розкажіть, що вас привело в Україну й українську літературу?

— Я народився в місті Дніпрі, і в мені тече кров трьох народів: мій батько — син турка й іранки, а мати — азербайджанка. Обоє мої батьків народилися в Нахічеванській Автономній Республіці. У радянську епоху батько працював на заводі в Дніпрі і був добровольцем під час аварії на Чорнобильській атомній станції, а мій прадід воював за звільнення Дніпра, тому любов до цього міста в мені закладена ще до мого народження. Коли я починав писати, то міг бути турецьким або азербайджанським письменником, але я пов'язаний саме з українською літературою.

■ Але, читаючи вашу прозу, неможливо не зауважити, що ментально автор належить до східної культури.

— Так, щось східне є. Мені пощастило, що належу до трьох різних східних народів — дух кожного живе в моєму серці. Завдяки цьому мені легше проникати в тонку психологію людської душі взагалі. Довший час я жив в Азербайджані й Туреччині, на мене глибоко враження справили Нізамі Гянджеві, Омар Хайям, Мірза Шафі Вазех, мислитель Насемі і його вчитель Наемі та інші. Але серед моїх учителів достатньо і західних письменників — Вальтер Скотт, Томас Вульф, Маркес, Гемінгвей, Бернар Вербер, Пауло Коельйо, Харукі Мураками. Серед улюблених українських — Тарас Шевченко, Леся Українка, Микола Гоголь.

■ В Україні небагато літературних центрів, що мають вплив на літературний процес — Київ, Львів, Харків. А яке літературне життя Дніпра?

Наїль Ісмайлов.
Фото з архіву автора

— У Дніпрі дійсно немає великих видавництв, що спеціалізуються на художній літературі, але тут є чимало пам'ятних місць і творче середовище. Відбуваються літературні ярмарки, творчі вечори, виставки, є заклади, де збирається талановита молодь — «Ріба Андрий», «Невідомий Петровський», «Махно Паб». Саме в нашій області, у Кривому Розі, виходить чи не найавторитетніший в Україні літературний журнал «Кур'єр Кривбасу», який багато років видає прекрасний український письменник Григорій Гусейнов.

■ Виступаючи перед київською аудиторією, менеджер славетного паризького видавництва видавництва «Галімар» Жан Маттерн казав, що у Франції письменник не може жити за рахунок літератури, тому змушений або викладати в університеті, або займатися журналістикою. Де ви працюєте?

— Донедавна працював економістом «Приватбанку». 2017-го, коли вийшла моя перша книжка «Мелодія осені», почав працювати в одній із найбільших ІТ-компаній України. Сфера інформаційних технологій — це саме те заняття, де відчуваю, що розвиваюся і зростаю.

■ Ваш роман «По небу вниз», виданий літературною агенцією «Друге дихання», — симбіоз містики й любовного роману?

— Я хотів написати історію про людину, яка не може знайти виходу з ситу-

ації — вона опинилася в лабіринті й не знаходить шляху додому. Мені важливо було показати, що всі ми приходимо у цей світ не одні, а зі своєю парою — людина не самотня, і після страждань вона знайде того, з ким їй суджено бути. Вихід з лабіринту — це шлях закоханих.

■ Український літератор Сергій Соловйов назвав вашу книжку «мічним і по-філософськи цілісним романом»; зауважив, що в сенсі нумерології цей твір близький до філософії піфагорійців і Платона. Що скажете на це?

— Любов пізнається через спілкування людей, а через філософське осмислення любов стає вічною. Кожен справді вартісний письменник — філософ. Мені близькі і піфагорійці з їхньою вірою в переселення душ та математичним поглядом на природу Космосу, і Платон з його вченням про тіло і душу.

■ У Вашому романі є така думка: коли ми не цінуватимемо відведеного нам часу — зіб'ємося з дороги і втратимо свій дім, а з ним і смисл життя. Це Ваше «послання» молоді?

— Ми оточені багатьма шляхами і маємо їх спробувати, аби зрозуміти, яка дорога приведе додому. У цьому смислі дім — не фізична будівля, а місце, де душа знаходить гармонію. Я раджу всім щирої любові, бо щирість — це основа нашої душі. Маючи чисті почуття, здатні притягувати до себе скарби Всесвіту.

■ Видатний сучасний український письменник Валерій Шевчук вважає, що робота прозаїка вимагає — як гра на піаніно — багатогодинної щоденної практики, інакше він дискваліфікується. Як це відбувається з вами?

— Так, процес створення думок доволі кропіткий. Та й серед багатьох слів треба обрати найважливіші, найніжніші, найвлучніші. Не скажу, що це надто тяжка робота — адже це моя улюблена справа. Я дуже пунктуальна й акуратна людина, тому знаю, в який час і в якому місці маю писати. Обов'язково моє робоче місце має бути чистим, порожнім від зайвих речей, що відволікають. Ніяк не погодитися з Валерієм Шевчуком, який порівнює прозаїка і піаніста: якщо зупинитися, можна втратити хист, кваліфікацію. Щоправда, кожен музикант іноді таки зупиняється для того, щоб почути публіку й оплески за свою гру... ■

Олег КОЦАРЕВ

У видавництві «Смолоскип» побачила світ нова книжка історика, заступника голови Українського інституту національної пам'яті Володимира Тиліщак «Готи над Гнізною». Якщо в попередній своїй книжці дослідник розповідав про масові повстання в Радянській Україні у 1930 році, то тепер він пропонує читачам зануритися значно глибше в минуле: у першу половину першого тисячоліття нашої ери, в протодержавне утворення, що в археології залишило по собі знамениту Черняхівську культуру.

Володимир Тиліщак детально розповідає про одне з поселень цієї культури — поблизу села Чернелів-Руський на річці Гнізна у Тернопільській області; про те, що вдалося дізнатися про життя тамтешніх «черняхівців» археологам за кількадесять років досліджень. Як вважають учені, Черняхівська культура відповідала міжплеменному — «мультинаціональному», висловлюючися по-сьогоднішньому, — об'єднанню, де головну роль відіграло германське плем'я готів. Нинішній Чернелів-Руський перебував на периферії цієї протодержави і дає уявлення про її пересичне життя.

Розкопки показали, що в поселенні жили люди з різних частин тодішньої Європи. Домінують становище посідали чоловіки-готи, але було чимало жінок слов'янського чи протослов'янського типу. Жила якась кількість сарматів. Відчувалася присутність групи людей, яких науковці схильні трактувати як кельтів. І, звичайно, був потуж-

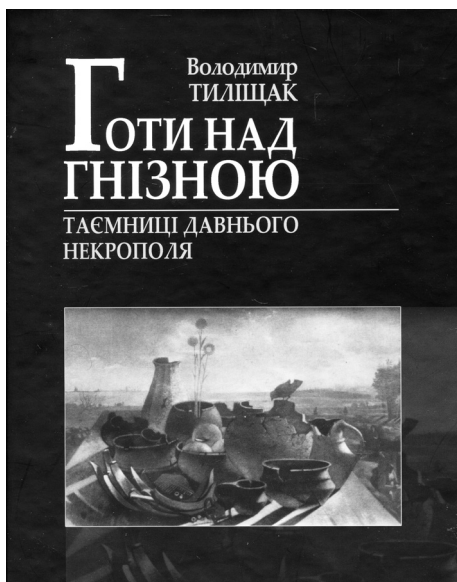
■ МИНУВШИНА

Як жилося готам

на Тернопіллі

ний римський вплив. Він виявлявся як через безпосередніх мешканців, які, можливо, були вихідцями з Римської імперії, де встигли послужити у війську, так і через потужний потік артефактів, умінь, культурної спадщини тощо. До речі, готи, як і чимало інших «варварських» народів, тривалий час перебували з Римом у союзницьких стосунках — оберігали кордони імперії від інших «варварів», постачали новобранців до війська, отримували «стипендію». Отож складається на те, що «рекрути» з майбутніх українських земель уже тоді збройно служили чужим імперіям. Не найприємніша, звісно, традиція — і нехай хоч якоюсь втіхою буде той факт, що таким чином «черняхівці» долучалися до активного культурного обміну античного світу. Наприклад, явно через римське військо потрапляли до майбутнього Чернелева-Руського нові ремісничі технології (взяти хоч би й гончарство) чи, приміром, прикраси балканського походження.

У книжці Володимира Тиліщак ви зустрінете цікаві описи різноманітних реалій, ритуалів, історичних подій черняхівського поселення. Так, дізнаєтеся про всілякі деталі поховальних обрядів

— деякі з них проливають світло і на деякі сьогоденні контексти, приміром, фразеологізм «перемивати кістки» добре корелює з давнім звичаєм викопувати кістки померлих та промивати їх чи то у воді, чи у вині. Ознаки цього звичаю зафіксовано й у поселенні на берегах Гнізни. Зафіксовано тут і такий не зовсім зрозумілий ритуал, як перевдягання чоловіка в жіночий одяг — історики доте-

пер не можуть його точно витлумачити. Є в книжці «Готи над Гнізною» й розрахунки орієнтовної кількості мешканців такого поселення, загальної щільності заселення черняхівської протодержави, і міркування про обставини зникнення селища (та й загалом Черняхівської культури).

Звичайно, у випадку з такою давньою та повністю позбавленою будь-яких письмових свідчень про себе культурою, як Черняхівська, будь-які твердження про ті чи інші подробиці її життя завжди залишаються більшою чи меншою мірою припущеннями. Надто багато чинників і далі є невідомими. Та все ж у сумі таких припущень археологія дозволяє створити хай і розпливчасте, проте вельми виразне уявлення про життя тих, хто був на нашій землі за багато сотень років до нас.

Не забуває Володимир Тиліщак розповісти й про тих, хто здійснював ці дослідження. Головним «мотором» вивчення Чернелева-Руського був видатний археолог, історик, мистецтвознавець, письменник і громадський діяч Ігор Герета. Ця людина була одним із лідерів інтелігенції Тернопілля, і недаремно на одній із центральних тернопільських вулиць сьогодні є пам'ятник Гереті. Володимир Тиліщак присвятив окремий розділ «Готів над Гнізною» археологу, який дав можливість нам сьогодні краще відчувати життя того темного і непевного історичного періоду, про який загалом відомо так мало. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

■ ЛІГА ЄВРОПИ

Погляд у перспективу

Старт єврокубкового сезону українські гранди розпочали з результативних бойових нічиїх

З великими труднощами, граючи в меншості, «Шахтарю» вдалося здобути нічию в домашній грі проти «Айнтрахта».
Фото з сайту shakhtar.com.

Григорій ХАТА

Обидва українські клуби, котрі пройшли до кульмінаційної стадії єврокубків, свої перші «весняні» матчі не програли. І це дарує вболівальникам «Шахтаря» та «Динамо» оптимізм та надію на краще єврокубкове майбутнє для їхніх улюблених команд.

Зазвичай, коли йдеться про нічийні рахунки в першому з двох стикових матчів, прийнято говорити про те, що шанси обох колективів на вихід до наступного раунду змагань рівні. Так, власне, наставник «Динамо» Олександр Хацкевич і заявив після результативної гостьової нічиї (2:2) «біло-синіх» з «Олімпіакосом». Однак, з урахуванням одразу двох забитих киянами м'ячів у Піреях, їхні шанси на подолання 1/16 фіналу ЛЄ виглядають на кілька пунктів вищими від 50%.

До речі, в УЄФА всерйоз розглядають можливість відмінити правила «гос-

тьового гола», котре, як відомо, за нічийного сумарного результату до наступного етапу виводило команду з більшою кількістю забитих гостьових м'ячів. Планувалося, що дану ідею виконавчий комітет УЄФА розгляне на своєму засіданні під час виборчого Конгресу організації, коли, нагадаємо, на другий термін на пост голови європейського футболу переобрали Александера Чеферіна. Проте зі скасуванням правила «виїзного гола» на стадії «плей-оф» єврокубків в УЄФА вирішили не поспішати, обмежившись втіленням у життя іншої новаторської ідеї — відео-асистента рефері.

Водночас зауважимо, бажання футбольних функціонерів відмовитися від поняття «виїзний гол» пов'язане з переконанням, що в сучасному футболі гостьовій команді стало значно простіше забивати м'ячі, ніж у минулому, коли до суперника опонент приїздив із твердим переконанням не пропустити.

У перших протистояннях 1/16 фіналу «Олімпіакос» — «Динамо» та «Шахтар» — «Айнтрахт» гра значною мірою мала відкритий характер. Ані київський колектив, ані футболісти з «Айнтрахта» відсиджувалися в обороні в гостях не наважилися. Коли очільник «гірників» Паулу Фонсека перед матчем твердо заявив, що його підопічні в Харкові обов'язково гратимуть на перемогу, у відповідь його візаві — Адольф Хюттер — вирішив, що кращою за таких умов обороною буде напад. І вже на сьомій хвилині поєдинку німецька команда забила такий важливий у контексті стикових матчів гостьовий гол. А блискавичне видалення опорного півзахисника «гірників» Тараса Степаненка, котрий за 11 стартових хвилин устиг заробити дві жовті картки, дозволило «Айнтрахту» розжитися на полі суперника ще й другим голом. Без сумніву, зголоднілий за футболом під час зимових канікул Степаненко не-

■ ТАБЛО

Ліга Європи. Перші матчі 1/16 фіналу.
«Олімпіакос» (Греція) — «Динамо» (Україна) — 2:2 (Хассан, 9; Діаш, 40 — Буяльський, 27; Вербич, 89). «Шахтар» (Україна) — «Айнтрахт» (Німеччина) — 2:2 (Марлос, 10 (пен.); Тайсон, 67 — Хінтереггер, 7; Костиш, 50: вилучення: Степаненко, 11 («Ш»)), «Мальме» (Швеція) — «Челсі» (Англія) — 1:2. «Селтік» (Шотландія) — «Валенсія» (Іспанія) — 0:2. «Спортинг» (Португалія) — «Вільярреал» (Іспанія) — 0:1. «Цюрих» (Швейцарія) — «Наполі» (Італія) — 1:3. «Брюгге» (Бельгія) — «Зальцбург» (Австрія) — 2:1. «Вікторія» (Чехія) — «Динамо» (Зг, Хорватія) — 2:1. «Краснодар» (Росія) — «Байер» (Німеччина) — 0:0. БАТЕ (Білорусь) — «Арсенал» (Англія) — 1:0. «Лацио» (Італія) — «Севілья» (Іспанія) — 0:1. «Галатасарай» (Туреччина) — «Бенфіка» (Португалія) — 1:2. «Рapid» (Австрія) — «Інтер» (Італія) — 0:1. «Ренн» (Франція) — «Бетіс» (Іспанія) — 3:3. «Славія» (Чехія) — «Генк» (Бельгія) — 0:0. «Фенербахче» (Туреччина) — «Зеніт» (Росія) — 1:0.

абияк підвів свою команду, хоча в таборі «помаранчево-чорних» і кажуть, що другий «гірничник» був «притягнутий суддею за вуха». Проте завдяки старанням своїх партнерів та, можливо, загалом, децю вищому класу українського чемпіона, котрий, нагадаємо, до ЛЄ потрапив як невідаха групового етапу Ліги чемпіонів, «Шахтар» зумів урятувати цю гру, звівши її в підсумку до нічиї.

Так само відіграватися по ходу поєдинку випало й динамівцям. Вони, як і «гірники», зробили це двічі, забивши рятівний від поразки м'яч незадовго до фінального свистка. Як відзначив білоруський наставник «біло-синіх», врятуватися від поразки його команді допомогла зміна в перерві поєдинку стратегії, після чого динамівці почали «агресивніше грати вперед, а не назад та вздовж».

За словами Хацкевича, нічийний результат «Динамо» задовільняє, проте шанси обох команд на вихід до 1/8 фіналу ЛЄ «50 на 50».

Натомість півзахисник «Олімпіакоса» Константінос Фортуніс переконаний, що його команда виглядає краще як за грою, так і за складом, тому зможе подолати динамівський бар'єр.

Щодо «гірників», то пер їхньою першою грою з «Айнтрахтом» Паулу Фонсека наголошував, що нічий він буде не радий. Утім, з огляду на неперебачувані обставини, котрі трапилися на «Металісті» на 11-й хвилині поєдинку, й нічия для «Шахтаря» в домашньому матчі — хороший результат. Тепер грати на перемогу донецькому колективу доведеться вже не в Харкові, а у Франкфурті. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Англія

Після успіху в матчі АПЛ проти «Челсі» (дві результативні передачі) Олександр Зінченко вийшов в основі «Ман. Сіті» і на поєдинок Кубка проти «Ньюпорта». Українець відіграв усі 90 хвилин на вже звичній для себе позиції лівого захисника.

«Городяни» «на класі» обіграли представника четвертого англійського дивізіону та претендують на перемогу в усіх чотирьох турнірах сезону.
Кубок. 1/8 фіналу. «Донкастер» — «Крістал Пелас» — 0:2. «Суонсі» — «Брентфорд» — 4:1. «Брістоль Сіті» — «Вулверхемптон» — 0:1 (Кавалейру, 28). «Ньюпорт» — «Манчестер Сіті» — 1:4 (Емонд, 88 — Л. Сана, 51; Фоден, 75, 89; Марез, 90+4; Зінченко («МС») — 90 хв.). «Вімблдон» — «Мілволл» — 0:1. «Брайтон» — «Дербі» — 2:1 (Нокар, 33; Локадія, 45 — Е. Коул, 81). «КПР» — «Уотфорд» — 0:1 (Е. Капу, 45).

Іспанія

Не надто стабільно в цьому сезоні грає мадридський «Реал»: підопічні Соларі спочатку обіграли в дербі «Атлетико» та піднялися на друге місце, а в наступному турі

втратили перевагу, сенсаційно програшивши «Жироні».

Антигероем матчу став капітан «вершкових» Серхіо Рамос, який отримав червону картку. Для іспанця це рекордне двадцять вилучення у рамках Ла Ліги.

«Леганес», за який виступають гравці національної збірної Андрій Лунін та Василь Кравець, розгромно поступився «Реал Сосьєдаду». Лунін, який є другим воротарем команди, залишився у запасі, а Кравець не потрапив до заявки через травму.

Ла Ліга. 24-й тур. «Ейбар» — «Хетафе» — 2:2. «Сельта» — «Леванте» — 1:4. «Райо Вальєкано» — «Атлетико» — 0:1 (Грізмманн, 74). «Реал Сосьєдад» — «Леганес» — 3:0. «Барселона» — «Вальядолід» — 1:0 (Мессі, 43 (пен.)). «Реал Мадрид» — «Жирона» — 1:2 (Каземіро, 25 — Стуані, 65 (пен.); Порту, 75). «Валенсія» — «Еспаньйол» — 0:0. «Вільярреал» — «Севілья» — 3:0. «Бетіс» — «Алавес» — 1:1.

Лідери: «Барселона» — 54, «Атлетико» — 47, «Реал Мадрид» — 45, «Севілья» — 37, «Хетафе», «Алавес» — 36.

Бомбардир: Мессі («Барселона») — 22.

Італія

Упевнено до чергового «скудетто» пря-

мує туринський «Ювентус»: минулого уїкенду «стара синьйора» легко розгромила аутсайдера чемпіонату «Фрозіноне», 19-й гол у сезоні забив Роналду.

Натомість «Наполі», який йде другим, із кожним туром втрачає шанси наздогнати лідера — цього разу підопічні Анчелотті не зуміли обіграти «Торіно».

Закріпився на четвертому місці, яке дає право грати у Лізі чемпіонів, «Мілан» — перемогу над «Аталантою» «россо-нері» приніс «дубль» Кшиштофа Пйонтека. У активі поляка — уже шість голів у п'яти поєдинках.

Серія А. 24-й тур. «Ювентус» — «Фрозіноне» — 3:0 (Дібала, 6; Бонуччі, 17; Роналду, 63). «Кальярі» — «Парма» — 2:1. «Аталанта» — «Мілан» — 1:4 (Фройлер, 33 — Пйонтек, 45, 61; Чалханоглу, 55). «СПАЛ» — «Фіорентина» — 1:4. «Дженоа» — «Лацио» — 2:1. «Удінезе» — «К'єво» — 1:0. «Емполі» — «Сассуоло» — 3:0. «Інтер» — «Сампдорія» — 2:1 (Д'Амброзіо, 73; Найнголан, 78 — Габ'ядіні, 76). «Наполі» — «Торіно» — 0:0.

Лідери: «Ювентус» — 66, «Наполі» — 53, «Інтер» — 46, «Мілан» — 42, «Аталанта», «Рома» (23 матчі) — 38.

Бомбардир: Роналду («Ювентус») — 19.

Німеччина

«Шальке» Євгена Коноплянки знову не зумів перемогти — «кобальтові» розписали «суху» нічию з «Фрайбургом», а українець залишився у запасі.

Не без проблем узяла чергові три очки «Баварія», яка пропустила перший гол від «Аугсбурга» вже на 13-й секунді матчу. Мюнхенці все ж зуміли зробити «камбек» та скоротили відставання від «Боруссії» з Дортмунда до двох пунктів. Щоправда, у «джмелів» ще є матч у запасі.

Суперник «Шахтаря» у ЛЄ — «Айнтрахт» — вчетверте поспіль зіграв унічию.

Перша Бундесліга. 22-й тур. «Аугсбург» — «Баварія» — 2:3 (Горецка, 1 (у свої ворота); Чжи Донг Вон, 23 — К. Коман, 17, 45; Алаба, 53). «Шальке» — «Фрайбург» — 0:0. «Хоффенхайм» — «Ганновер» — 3:0. «Штутгарт» — «РБ Лейпциг» — 1:3 (Цубер, 15 (пен.) — Ю. Поульсен, 6, 74; Забітцер, 68). «Вольфсбург» — «Майнц» — 3:0. «Герта» — «Вердер» — 1:1. «Айнтрахт Франкфурт» — «Боруссія» (М) — 1:1 (Дакоста, 45 — Закарія, 82). «Байер» — «Фортуна» — 2:0.

Лідери: «Боруссія» (Д) (21 матч) — 50, «Баварія» — 48, «Боруссія» (М) — 43, «РБ Лейпциг» — 41, «Байер» — 36, «Вольфсбург» — 35.

Бомбардир: Л. Йовіч («Айнтрахт Франкфурт») — 14.

Франція

Без травмованих Неймара і Кавані лідер першості — «ПСЖ» — зусиллями Кіліана Мбаппе виврав мінімальну перемогу в «Сент-Етьєна». Набравши 9 очок в останніх трьох турах, покинув зону вильоту «Монако», який, нагадаємо, повернув на тренерську лавку Леонардо Жардіма.

Переможну серію продовжує і «Марсель», за який три голи в чотирьох матчах забив Маріо Балотеллі.

Ліга 1. 25-й тур. «Нім» — «Діжон» — 2:0. «Ліон» — «Генгам» — 2:1 (Тер'є, 15; Фекір, 36 — Ебоа-Ебоа, 22). «Марсель» — «Ам'єн» — 2:0 (Товен, 20; Балотеллі, 25). «Анже» — «Ніцца» — 3:0. «Монако» — «Нант» — 1:0. «Бордо» — «Тулуза» — 2:1. «Кан» — «Страсбург» — 0:0. «Ліль» — «Монпельє» — 0:0. «Реймс» — «Ренн» — 2:0. «Сент-Етьєн» — «ПСЖ» — 0:1 (Мбаппе, 74).

Лідери: «ПСЖ» (23 матчі) — 62, «Ліль» — 50, «Ліон» — 46, «Марсель», «Сент-Етьєн» — 40, «Монпельє» (24 матчі) — 38.

Бомбардир: Мбаппе («ПСЖ») — 19. ■

Микола Степанець
головний тренер ГК «Мотор» (Запоріжжя)

«Гра проти «Пік Сегеда» вийшла хороша, але моя команда засмучена результатом. З огляду на перебіг двобою «Мотор» не заслуговував на поразку. Ми програли, але будемо боротися далі»

Григорій ХАТА

■ ГАНДБОЛ

Могло бути й краще

Найсильніший вітчизняний клуб не зміг втримати переможний результат у протистоянні з чемпіоном Угорщини

■ ТАБЛО

Ліга чемпіонів. Чоловіки. Група В. 12-й тур. «Пік Сегед» (Угорщина) — «Мотор» (Україна) — 30:29 (12:15; Состарич (9) — Сорока (8)).
Турнірне становище: «ПСЖ» — 22, «Пік Сегед» — 19, «Фленсбург» — 12, «Нант» — 11, «Загреб» — 10, «Мотор» — 9, Цельє» — 7, «Ск'єрн» — 6.

До участі в елітній групі суперліги «Мотор» — незмінний чемпіон України останніх сезонів — ішов не один рік. Разом із капітальною реконструкцією спортивної арени, так необхідної для проведення матчів на найвищому континентальному рівні, запорізький колектив поза рідними стінами провів не один десяток напружених поєдинків проти середняків європейського гандболу. Як відомо, досвід — справа важлива. А однією з проблем «Мотора» в Лізі чемпіонів, від якої не раз потерпала команда, була й, схоже, залишається розбалансованість концентрації. Найбільш яскраво ця проблема проявлялася в матчах «мотористів» під орудою польського наставника Патріка Ромбеля, котрий півтора сезону пропрацював у Запоріжжі, перш ніж йому на зміну після невдалого старту в поточній суперлізі прийшов Микола Степанець. Траплялося так, що під орудою молодого поляка «Мотор» провалював один із таймів поєдинку, зазвичай перший, і потім, гарячкуючи, намагався (звісно, не завжди вдало) виправити ситуацію.

У матчі 12-го туру групового етапу ЛЧ-2018/2019 з «Мотором» знову трапилася схожа ситуація, хоча, здавалося, у гостьовій грі проти угорського «Пік Сегеда» український чемпіон досягне сенсаційного результату. Першу половину протистояння з чинним чемпіоном Угорщини підопічні Степанця виграли з перевагою в три м'ячі, й за хвилину до завершення гри володіли формою в один м'яч. Однак втри-

мати під контролем ситуацію в найвідповідальніший момент гандболісти «Мотора» все ж не змогли, дозволивши супернику на останніх секундах вийти вперед.

Зрештою, був у «мотористів» шанс здобути в Сегеді бодай очко, проте в останній атаці кидок Бориса Пуховського не досяг мети.

«Наш суперник грав дуже добре, а ми припустилися в захисті дуже багатьох помилок. Однак «Пік Сегед» продемонстрував свій характер і волю до перемоги», — сказав після гри наставник угорського чемпіона Хуан Карлос Пастор. Його команда після 12 матчів має другий після «ПСЖ» очковий доробок, значно випереджаючи решту конкурентів. У «Пік Сегеді» — неодноразовому учаснику чвертьфіналів ЛЧ —

Гандболістам «Мотора» не вдалося стримати наполегливих опонентів із «Пік Сегеда».
Фото з сайту handball.motorsich.com.

сподіваються, що в найближчому майбутньому команда зможе переписати свою історію й виграти головний клубний турнір континенту.

Для «Мотора» ж, попри не-

вдачу в Угорщині, в турнірному плані мало що змінилось. Запорізький клуб зберіг за собою прохідну до «плей-оф» шосту позицію в октеті. «Гра вийшла хороша, але моя команда

засмучена результатом. З огляду на перебіг двобою «Мотор» не заслуговував на поразку. На жаль, ми програли, але будемо боротися далі», — відзначив Микола Степанець. ■

Григорій ХАТА

■ БІАТЛОН

Уроки вищої майстерності

Економлячи сили перед чемпіонатом Європи, на етапі Кубка світу в США українську команду, більшою мірою, представляли молоді біатлоністи

Одну з двох здобутих українськими біатлоністами медалей на Кубку світу приніс «синьо-жовтим» так званий одиночний мікст. Віднедавна перегони змішаних дуетів, за аналогією з Різдвяною гонкою, проводяться на офіційному рівні, й на першому етапі Кубка світу в словенській Поклюці український тандем у складі Анастасії Меркушиної та Артема Тищенка виграв «бронзу».

Таку ж саму гонку організатори Кубка світу включили й до розкладу восьмого етапу змагань, який приймав американський Солт-Лейк Сіті. Після відверто блідих виступів українських біатлоністів на попередніх етапах від лідерів української команди Юлії Джими та Дмитра Підручного очікували серйозного результату в суперміксті на олімпійській трасі в Солт-Лейк Сіті. Капітан української чоловічої збірної на старті гонки взяв хороший хід і після першої своєї зміни передав естафету партнерці першим. Утім надалі українські біатлоністи коло за колом, зміна за зміною, демонструючи скромну швидкість і не надто ідеальну стрільбу, поступово втрачали позиції. Вирушаючи на заключне коло як фінішер, Юлія Джима залишила стрільбище четвертою, проте на останніх кілометрах дистанції пропустила вперед себе двох суперниць.

У підсумку, вийшло так, що показаний номінально українським дуетом у міксті шостий результат став найкращим здобутком вітчизняних біатлоністів на етапі в США, куди, слід зазначити, тренерський штаб «синьо-жовтих» делегував мінімальну кількість досвідчених спортсменів. Власне Джима (десяте місце в спринті) та Підручний і були тими лідерами команди,

На етапі КС в Солт-Лейк Сіті Юлія Джима вела за собою менш досвідчених партнерів по українській збірній.

Фото з сайту xsport.ua.

на котрих у США орієнтувалися більш молоді партнери.

Так, Артему Тищенку, Тарасу Лесюку, Яні Бондар та Надії Белкіній в Солт-Лейк Сіті випала вельми відпові-

дальна місія захищати кольори української збірної в традиційній змішаній естафеті. Наскільки очікування тренерського штабу збіглися з підсумковим результатом нашої «четвірки» —

а вона дісталася фінішу останньою поміж тих, кому стюарди гонки дозволили перетнути фінішну лінію (колових в естафетному біатлоні прийнято знімати) — сказати важко. Проте, за словами старшого тренера чоловічої збірної України Юрія Санітри, його підопічні — Артем Тищенко та Тарас Лесюк — отримали неоціненний досвід під час етапу в Солт-Лейк Сіті, де «синьо-жовті» стали лише 14-ми.

На всіх українські біатлоністи використали 11 додаткових патронів, що аж ніяк у поєднанні з повільним ходом не могло гарантувати їм кращої позиції в підсумковому протоколі.

У календарі Кубка світу-2018/2019 залишився ще один етап, але перед ним у біатлоні розіграють медалі на чемпіонатах Європи та світу. До речі, на континентальну першість керівництво збірної України відправляє основний склад. На тлі провального сезону українській команді й, більшою мірою, її очільникам потрібен бодай якийсь медальний результат. Враховуючи, що чемпіонати Європи провідні біатлоністи Старого світу не відвідують, лідери вітчизняного біатлону в білоруських Раубичах ходитимуть серед фаворитів. Утім статус рейтинг-фаворита підтверджується результатами, котрого наразі наші збірники не демонструють. ■

СІМЕЙНІ ПУТА

Хто чубиться — той любиться?

Клуни не збирається руйнувати свою сім'ю

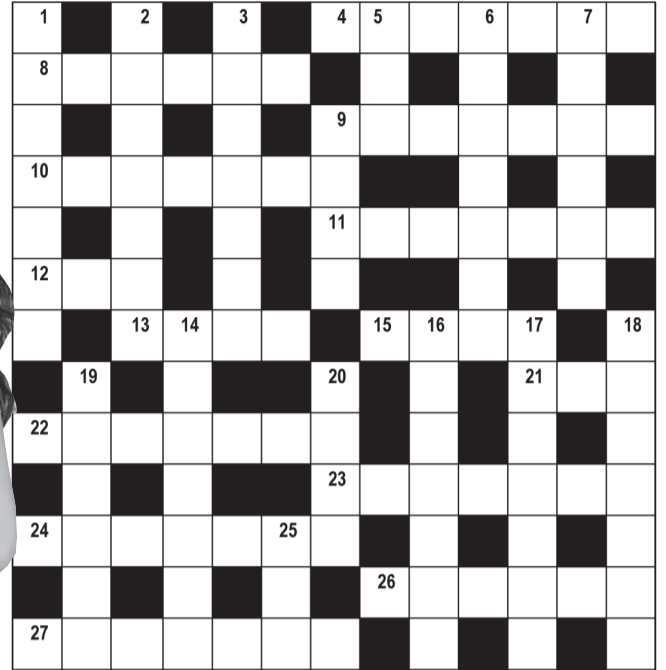
Дара ГАВАРРА

У січні у ЗМІ просочилася новина, ніби Амаль і Джордж Клуни збираються розлучитися. Ця звістка дуже засмутила прихильників цієї красивої і, як здавалося, досить благополучної пари. Подейкували, що подружжя дуже сильно посварилося, Амаль забрала дітей і переїхала на італійську віллу, а Джордж залишився у Великій Британії. Дружині Клуни не подобаються парубочькі звички чоловіка, який, незважаючи на свій вік і сімейний стан, продовжує свої гулянки, а нещодавно потрапив в аварію, гасаючи на мотоциклі, і мало не загинув. Юрист за фахом, Амаль має всі шанси за таких обставин відсудити в такого легковажного татуса опіку над дітьми, як це зробила, скажімо, Анджеліна Джолі. Тож іще до недавня затятий холостяк, а тепер ніжний батько і турботливий чоловік Клуни робив усе можливе, щоб запобігти розставанню — постійно телефонував дружині, шукав приводів, щоб помиритися. Злі язики стверджують, що такі зусилля

виправдані, адже подружжю довелося б ділити при розлученні півмільярда (!) доларів. Менш цинічні прихильники пари все ж схильються до думки, що Джордж усе-таки цінує свою сім'ю і не хоче її втратити.

І ось нарешті добра новина: пару, яка все-таки вирішила помиритися, щоб зберегти свій шлюб, папараці нещодавно «засвітили» у ресторані готелю в Західному Голлівуді, де вони вечеряли. Джордж, як завжди, був галантним, постійно упадав біля дружини, а вона обдаровувала його ніжними посмішками. Подружжя провело в ресторані чотири години за розмовами, а потім залишило приміщення пізно вночі.

Амаль і Джордж Клуни.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №19

По горизонталі:

4. Перше слово (інколи перший склад) тексту наступної сторінки, поставлене внизу попередньої сторінки або вміщене у верхній частині шпальти енциклопедії, словника, довідника. 8. Ім'я голлівудського актора, зірки фільму «Гладіатор». 9. Український філософ-ідеаліст, який запровадив поняття «філософія серця». 10. Представник найвищої в Індії касті жерців та філософів. 11. Спортсмен, що виступає на кільцях, на коні і на брусах. 12. Шекспірівський король. 13. Житель Аравійського півострова. 15. Один із чотирьох апостолів, які написали Євангеліє. 21. Скорочене ім'я Леонардо Ді Капріо. 22. Назва одного з найпрестижніших кільцевих автогонок. 23. Головний біль. 24. Суєта суєт. 26. Сакральне поєднання певних звуків, багаторазове повторення яких має цілющу силу. 27. Найсухіша у світі пустиля на території Чилі.

рядів хрещення, миропоманання, покаяння, шлюбу, висвячень тощо. 7. Практичний і стильний винахід Леві Стросса. 9. Підліток на кораблі, який готується стати матросом. 14. Світське прізвище патріарха Володимира, похорон якого у 1995 році перетворився на криваве побійще. 16. Латиноамериканська країна. 17. Героїня однойменної драми Еврипіда, дружина фессалійського царя Адмета, яка добровільно погодилася піти замість нього в царство Аїда, але була вирвана з лап Танатоса Гераклом і повернута чоловікові. 18. Віддун і цілитель у Карпатах. 19. Відомий австрійський композитор, за легендою, отруєний заздрисником-конкурентом. 20. Релігійний вчитель на Тибеті. 25. Ім'я kota з американської мультяшки, який ганяється за хитрою мишкою.

По вертикалі:

1. Відомий художник, який на початку XX століття брав участь у реставрації Кирилівської церкви та Володимирського собору. 2. Бойове об'єднання на флоті чи в авіації. 3. Знак на музиці у вигляді дуги з крапкою під нею, що означає подовження звука або паузи за розсудом виконавця. 5. Незалежна українська держава, проголошена сто років тому. 6. Церковна книга, яка містить тексти богослужіння і моління, що виконуються для окремих потреб: об-

Кросворд №17 Від 13 лютого

КИШ, ПЕРНАТІ!

Хвостатий патруль — друг туристів

А ще — господарів ресторанів

цей витвір «застиглої у камені музики», як іще називають архітектуру.

І все б нічого, якби не знавіснілі чайки, які буквально штурмують туристів, попіратськи відбираючи у них їжу просто з тарілок. Власникам закладів харчування часто доводилося відшкодовувати відвідувачам завдану пернатими шкоду, приносячи нові порції недешевих страв. І, звісно ж, вони терпіли неабиякі збитки від цього. Та на допомогу їм прийшов... хвостатий патруль, тобто кі-

нолог Карлос зі своїм собакою. Ще здалеку почувши гавкіт спанієля Роккі, чайки розліталися в різні боки, залишаючи туристів у спокої. Таке патрулювання виявилось настільки дієвим, що кількість замін страв у рестораниках зменшилася на 80 (!) відсотків. Тепер господарі цих закладів рекомендують ці послуги й господарям інших ресторанів, розташованих поблизу водойм. А собачий патруль довкола Сіднейської опери, схоже, тепер стане постійним.

Дарка ВОНСОВИЧ

Є архітектурні будівлі, що стають візитною картою міста. Так, скажімо, в Парижі — це Ейфелева вежа, у Будапешті — будівля парламенту, в Лондоні — Біг-Бен тощо. А Сідней уславився своїм незвичним Оперним театром. Ця будівля авторства данського архітектора Йорна Утзона, що розташована фактично на воді — у Сіднейській затоці на мисі Беннелонг Пойнт, у вигляді напнутих вітрил, навіть була номінантом на звання Сімох нових чудес світу і ввійшла до півфіналу. Після відкриття цього справді шедевр сучасної архітектури у 1973 році (умовну стрічку перерізала сама королева Англії Єлизавета) Опера стала найвідвідуванішим місцем найбільшого міста Австралії — Сіднея. Звісно ж, спритні ділки від бізнесу не проминули скористатися цим фактом, тож довкола Оперного театру, наче гриби після дощу, повиростали різні кафешки, ресторанички, з терас яких зручно споглядати

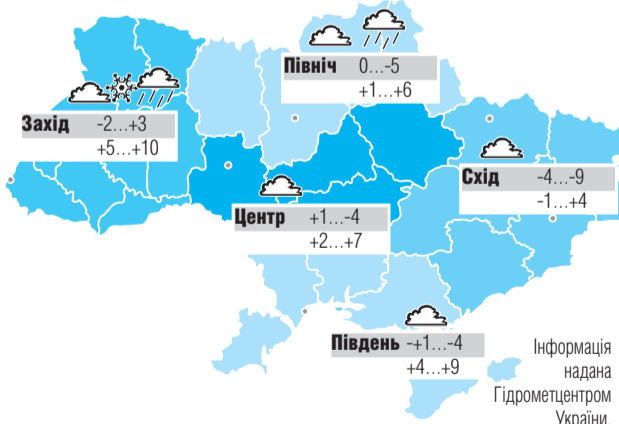
ПОГОДА

20 лютого за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, невеликий дощ. Вітер південно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі близько 0, удень +5...+7.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, невеликий дощ і мокрий сніг. **Славське:** вночі 0...+2, удень +8...+10. **Яремче:** вночі -1...+1, удень +8...+10. **Міжгір'я:** вночі -1...+1, удень +5...+7. **Рахів:** уночі -1...-3, удень +5...+7.

18 лютого висота снігового покриву становила: **Дрогобич** — немає, **Стрий** — немає, **Славське** — 5 см, **Плай** — 27 см, **Міжгір'я** — 8 см, **Рахів** — 19 см, **Долина** — немає, **Івано-Франківськ** — немає, **Яремче** — немає, **Коломія** — немає, **Пожежевська** — 37 см.

ПРИКОЛИ

— Чому ти втік із РАЦСу від нареченої?
— Вона прийшла з орденем «Мати-героїня».

В аптеці.
— Щоб купити миш'як, необхідно мати рецепт. Однієї фотографії вашої тещі недостатньо.

— З вас штраф 250 грн. за образу співробітника поліції.

— Візьміть тисячу і слухайте далі.

Рабиновичу молить Бога, щоб виграти в лотерею головний приз. Молить рік, молить два. Янголи підлітають до Господа і просять:
— Ну допоможи ти врешті-решт Рабиновичу виграти.
— Так я не проти, але нехай він хоч раз у житті купить лотерейний білет.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Електронна пошта редакції: ukrtmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: +38-098-276-77-91 reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41 sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009019 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 103
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер) Тираж 86734